

Salvador Duran i Coderch

Records de les repoblacions de peixos de l'estany de Banyoles

Els peixos de l'estany de Banyoles

Sota les sancions establertes per les lleis, queden rigorosament prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del *copyright*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic o electrònic, actual o futur –incloent-hi les fotocòpies i la difusió a través d'Internet– i la distribució d'exemplars d'aquesta edició mitjançant lloguer o préstec públics.

Edita: CCG Edicions

Desembre 2005

Fotocomposició: Curbet CG

Disseny coberta: a

ISBN: 84-96444-43-0

© *del text:* Salvador Duran Coderch

© *del pròleg:* Joan Julià Joher

© *d'aquesta edició:* Curbet Comunicació Gràfica SL

CCG EDICIONS

B. Carreras Peralta, 4

Apartat 962 – 17080 Girona

Tel. 972 20 00 84 / Fax 972 20 05 70

www.curbetcg.com

edicions@curbetcg.com

Imprès a Publicaciones Digitales, S. A.

www.publidisa.com - (+34) 95 458 34 25

Dipòsit legal:

Salvador Duran i Coderch

Els peixos de l'estany de Banyoles

Sumari

Presentació	7
Pròleg	9
Nota de l'autor.....	11
Agraïments	12
Els pregons de l'abat del monestir de Sant Esteve	13
El pescador i els seus estris.....	19
Les pesqueres	23
Francesc Darder i Llimona, naturalista i veterinari	27
La Festa del Peix	31
El senyor Miquel Boix i Vilardell, alcalde de Banyoles	45
Les repoblacions i el concurs de pesca.....	45
Declaració de l'estany de Banyoles com a paratge pintoresc	55
Carta del senyor Nadal al senyor Boix	56
Medalla Federativa concedida al senyor Boix	57
El <i>Noticiario No-Do</i>	59
Estudis de futures repoblacions	61
La repoblació dels primers lluços de riu a l'estany	67
Estudis de futures repoblacions	67
Asociación de Pescadores Deportivos El Lago.....	79
La constitució de l'Associació.....	79
La presidència de Salvador Duran a la Societat de Pesca	81

El concurs provincial de pesca del lluç de riu.....	86
Els pescadors dels anys 60 als 90	89
El Patronat Banyolí de l'Esport	90
Vivers Dubish	90
Anada a la piscifactoria d'Oscà	93
El black-bass	95
La prohibició d'activitats a l'estanyol per contaminació.....	99
La repoblació de carpes de la central elèctrica de Ravós	103
L'intent de repoblar de bagres procedents de Vilert.....	103
Més repoblacions de lluç de riu.....	104
Negativa de l'entitat a fer el concurs d'agost	106
El pescador de l'any 2000	111
El tercer i últim cònsol que ens visita al segle XX.....	111
Epíleg	119

Presentació

La memòria a través de la pesca

Mantenir la memòria col·lectiva és una tasca que no només correspon a l'Administració, sinó també a les persones de cada territori, de cada poble, de cada ciutat. En aquest sentit, l'aportació que fa Salvador Duran, un banyolí d'aquells que en diuen “de pedra picada”, és un valor important de cada a la història de la nostra ciutat.

En Salvador, un activista històric, un exemple de persona compromesa amb la ciutat, amb les entitats, amb les tradicions, guarda energies inimaginables, fins i tot ara que la salut l'obliga a estar una mica més pausat, per tal de col·laborar en la construcció d'aquesta memòria. Ja en el llibre amb motiu del 50è aniversari del Centre Excursionista féu una aportació important no solament pel que significa l'entitat per la ciutat i la comarca, sinó també per l'exercici de recopilació de dades i records que fins ara restaven guardats i desendreçats en arxius i calaixos.

En aquesta nova aventura que presentem, la barreja de fets, de percepcions, de records, d'opinions, conflueix en una publicació interessant sobre un aspecte que va lligat molt estretament a la nostra ciutat. L'Estany i el món de la pesca en general, ha estat, sens dubte un dels sentits de ser com a ciutat. L'equilibri, sovint fràgil, entre lleure, esport, ecologisme, sostenibilitat, penso que continuarà sent motiu de cohesió i conflicte alhora. La combinació de diferents elements perquè l'Estany sigui entès com a propi per totes les sensibilitats va lligat també a aquestes diferents percepcions.

La pesca, amb tot, continua sent important per Banyoles i la comarca. Veure canyes a les mans de joves i iniciats, veure encara avui la processó cap a l'Estanyol del Vilar durant les Festes d'Agost, sentir encara l'associació de pescadors de Banyoles com una entitat viva i

dinàmica, ens fa de mirall i de context en aquest relat que fa en Salvador de la importància del món de la pesca, fins i tot com a reclam turístic o com a disputes polítiques.

Felicito, de cor, en Salvador per la seu nou treball, però sobretot per la seva constància, per la seva energia, per les seves ganes de fer ciutat, de construir des del record, també una engruna de futur. I espero, que per als lectors i lectores sigui prou amè per poder, algun dia, enfilar cap a l'Estany i esperar, pacientment, el premi desitjat (això, sí, sense mort de l'animal, si pot ser).

JOAN JULIÀ I JOHER
Regidor de Cultura i Patrimoni Cultural

Nota de l'autor

Aquesta petita monografia sobre els veïns que poblen el nostre estany no té altre afany que posar a l'abast de moltes persones aspectes poc coneguts de la història més o menys llunyana de la seva existència entre nosaltres.

Crec que és bo que tots coneguem com s'ha mantingut els peixos a casa nostra, els quals, si bé alguns ja existien al principi del món, si els trobem avui és gràcies a l'esforç de molta gent que en el decurs de la història una i altra vegada n'ha tingut cura.

Serveixi també aquest llibre com a agraïment públic a totes aquestes persones que, d'una manera o altra, han contribuït a aconseguir el manteniment dels peixos al nostre estany.

No és un llibre espectacular, ni pel contingut ni pel tema, tal vegada a algú li pugui semblar que parlar de peixos és una ximpleria, però ben segur que alguns podran trobar-hi quelcom que sigui del seu interès. En qualsevol cas, si més no, amb aquestes pàgines el lector haurà tingut a l'abast un bocí més de la història de casa nostra.

Agraïments

A l'Ajuntament de Banyoles, gràcies al qual s'ha pogut publicar aquest llibre.

A l'alcalde de Banyoles, Sr. Pere Bosch, per la seva magnífica presentació.

Al Sr. Josep Grabuleda, per la gran ajuda que ha significat, tant per l'aportació de moltes dades com pels consells i orientacions.

Al Sr. Salvador Boix, per les dades que m'ha facilitat.

Al Sr. Josep M. Mateu, per totes les seves fotografies.

Al Sr. Josep M. Massip, per la seva col·laboració.

Al Sr. Lluís Martí, per la seva aportació de material.

I a la meva esposa Antonieta, gràcies al suport de la qual m'ha estat possible realitzar aquest treball.

Els pregons de l'abat del monestir de Sant Esteve

El nostre llac, tan bonic, tan canviant segons les hores i els elements climatològics, mai no ha estat un lloc on el peix hagi abundat gaire.

El llac té unes característiques especials conegudes, determinades pel seu origen i règim hídric, que és bastant excepcional, pel fet que una petita part de l'aportació d'aigües és superficial però la majoria és subterrània. Tal vegada això s'explica per l'origen càrstic de l'estany, el cas és que, per les circumstàncies que siguin, el nostre estany sempre ha estat deficitari en peixos.

M'he endinsat quasi fins al s. IX, quan els benedictins, una vegada foragitats els àrabs, varen convertir gradualment uns erms en una vila pròspera (com ho havia estat abans durant les èpoques romanes i godocristianes), la vitalitat ciutadana de la qual augmentava de dia en dia. Els frares havien aprofitat les aigües del nostre estany per colonitzar aquesta comarca, aprofitant-la per regar els seus cultius i per donar moviment a un bon nombre d'indústries. Aquest objectiu requeria la canalització de les aigües d'aquell grandios brollador, i és el que varen fer.

D'aquesta indagació a la nostra història més antiga em criden l'atenció les normes i prohibicions que existien respecte a la pesca; la qual cosa em porta a pensar que ja en aquells llunyans temps no hi havia gaire peix a les nostres aigües.

Aquestes rígides i severes mesures les trobem ja en el s. IX i següents.

El 29 d'agost de l'any 1399, trobem un pregó que s'expressa d'aquesta manera:

“Pregó fet dia dissapte.- ara tots oyats totem generalment que mana la cort de banyoles, de part del senyor abat. Que noy hage nengu qui

*gos pescar en la estany ab filats sots pena de LX sous e de perdre le filat.
In libro preconitzationum curie ville Balneolas
Joan de Prat”*

El 1407 es fa un pregó quasi amb els mateixos termes de Bernat d'Estruch, i del 1418 conservem un pregó de l'abat Guillem de Pau, que encara es mostra més categòric:

“Ara oyats que us fa saber la Cort de part del senyor Abat a tothom generalment que noy hage nengu ne nenguna que qui avant gos pescar lo estany ab nenguna tesura ni artilaria sino tantsolament ab canya ab am, sota pena de LX sous per quiscuna vegada”.

S'editen pregons semblants els anys 1420, 1424, 1427, 1432, 1440, 1446, 1534, 1542 i 1562.

L'any 1575 l'abat Marlés repeteix allò anteriorment dit i amplia el territori i, a més de puntualitzar algunes altres coses, deixa clara la necessitat d'una llicència per pescar:

“En que no sia ningú que gos, ni presumesca paschar at ninguna manera tant de dia com de nit en lo estany n'en altra part dins lo present terma de Banyoles sens licencia primer obtinguda e damanada al dit procurador sot pena de tres lliures.”

L'escrit deixa ben clara la prohibició total de pescar “*amb filats, barbols, manhomes ni qualsevol altres tesures exeptuant amb linya ab am.*”

Que ens volen dir aquests pregons? Senzillament que a l'estany, ja en aquells llunyans temps, no hi havia gaire peix, fins al punt que aquest era del tot insuficient per al consum de la població, composta al s. XIV per 318 focs o cases i un total d'habitants que voltava els 1.590.

Pel que trobem als pregons, la prohibició afectava tant l'estany com tots els recs que en surten. En un dels més explícits hi llegim “*ni en los recs de Guèmol, me de las forcas, ni de la canela, sobre els caners m'en los rechs den Brugada m'den Ort sobre los molins, ni en las barboleres ni els rechs dels prats del senyor Abat.*”

Crec que per la mentalitat i la perspectiva actual no arribem a captar la duresa del que podia significar un càstig imposat a la minsa economia d'aquella gent. Per comprendre-ho millor intentaré fer

Vista de l'estany de Banyoles. Arxiu Històric Comarcal de Banyoles.

una escenificació absolutament fictícia del que podria haver succeït a qualsevol dels nostres vilatans antecessors:

“En Bernat, casat amb l’Ester, té tres criaturetes que mai han tastat peix, i els en demanen perquè algun veí n’ha fregit i aquella flaire escandalosa els ha fet la boca aigua. Ell, que no és gaire destre en l’art de fer servir la linya i l’ham, no té una altra forma de poder portar peix a taula que fer-ho de manera furtiva, ja que encara no hi ha on proveir-se’n i menys amb els pocs diners de què disposa. Quan arriba el captard, amb molta cura, i lluny de mirades traïdores, prepara un barbol que li ha fabricat un amic i un petit filat que alguns amics ja han fet servir.

Tot ben amagat dins un sac, ho carrega al llom del seu burriquet i marxa vers la porta dels Turers, per on travessa la muralla abans que tanquin, que ja es fa llostre i de nit barren les portes. No tornarà fins a l’endemà.

Arriba a l’estany, es fa una mica el distret mentre vigila que no hi hagi ningú i prepara els estris. Posa el filat a la boca del rec de Guèmol i un tros més avall del rec para el barbol. Busca un lloc còmode i fa una becaina. Abans de l’albada, recull els estris.

Al filat hi ha quatre barbs i al barbol una anguila.

Amaga les arts prohibides en uns matolls perquè s’hi assequin i guarda els peixos dins un saquet de roba, que portava expressament perquè no quedin malmesos els peixos amb les altres coses.

Posa un llit d’herbes a la part inferior del sac perquè la humitat no traspuï i l’acaba de tapar amb més herbes per fer la sensació que dins el sac només porta menjar per als animals.

Retorna a la Vila, ara ho fa per la porta de Sant Martirià, on ningú el para. Respira ja més tranquil, però... A casa seva l’espera un escamot de soldats de l’Abat, ja que un dels espies que vigilen l’estany va veure com parava els estris.

El pes de la llei li cau de ple. Li confisquen el peix que tant esforç li ha costat, i que en comptes de ser menjat pels seus fills anirà a parar a la taula de l’abat. Li arrabassen el filat i el barbol i li posen una multa de LX sous, quantitat que la gent pobre com ell –que a la vila en aquells moments era majoritària– li era impossible de pagar.

Per tant el jutge, que també depenia de l’Abat, el condemna a estar a la picota durant dos dies, per escarni i vergonya seva i advertència als possibles infractors.”

Evidentment aquesta història és tota fruit de la meua imaginació. Però no dubto, després d'haver llegit els anteriors pregons, que dramemes com aquest devien haver ocorregut

Em sembla que no sobraria en aquesta pinzellada històrica explicar el que eren els estris que prohibien els abats, per la qual cosa faig una lleugera descripció dels més corrents:

Els filats. Art de pesca conegut ja pels grecs, que més tard usaren els romans i també els àrabs i que amb lleugeres modificacions ha arribat fins al moment present. N'hi ha de diferents formes i dimensions, però els més normals són xarxes de malla fetes de lli o cànem, amb uns flotadors a la part superior –per mantenir-lo arran de superfície– i uns pesos a la part inferior perquè arribi a terra i estigui tibant, tot voltat per una corda que en permet una ràpida recollida.

El barbol. Artefacte teixit amb vímet, de clara forma ovoide-cònica que deixa a la part del davant una obertura estreta tancada per puntes de vímet dirigides cap a dintre que formen una espècie d'embut al vèrtex del qual no arriben a unir-se els vímets. Els peixos forcen una mica l'entrada, amb els vímets que cedeixen, però un cop dins, com que l'esforç és en sentit contrari, no poden sortir-ne. Més tard també es feren en materials més lleugers com el cànem i amb cercles de vímet, cosa que els permet plegar-los i guardar-los fàcilment.

En aquells temps segons Joan Nadal, les espècies autòctones que poblaven el llac i que no es modificaren fins a la primera dècada del passat segle eren les següents:

Sorelló o espinós (*Gasterosteus aculeatus*)
Barb caní o bavosa de riu (*Blennius fluviatilis*)
Barb (*Barbus meridionalis*)
Bagra (*Leuciscuscephalus cabeda*)
Tenca (*Tinca tinca*)
Anguila (*Anguilla anguilla*)

Els abats, persones cultes, responsables i preocupades pel benestar dels vilatans, feien tot el que estava al seu abast per pal·liar dins el possible la manca de peix i és el 3 de desembre de 1343 que aconsegueixen l'acord per fer la que tal volta fou la primera repoblació de les nostres aigües.

Tal com ens parla la “Concòrdia entre Arnau, abat del Monestir de Sant Esteve de Banyoles, i Arnau Casadevall de Cutzac, de la parròquia d’Usall, sobre la pesca d’anguiles que ens temps de pluges hi havia a l’estany de Cutzac” (Mn. Constans: *Diplomari de Banyoles*. Volum III, Centre Estudis Comarcals de Banyoles, 1989). Aquest estanyol situat al Mas Casadevall, al peu de la carretera de Girona a Besalú, a mà dreta davant can Ordis, posteriorment s’anomenà “Estanyol de la Cadavall”, “Estanyol d’en Ordis”, i actualment “de la Guixera”.

Aquest document, escrit en llatí com era propi dels abats de l’època, s’entén perfectament que és una petició per enfondir i canalitzar el rec que porta les seves aigües al llac. Circumstància que ens confirma que aquesta intenció abacial que les aigües arribin bé al llac, és per a l’aprofitament de les anguiles, que només surten a aquest estanyol en èpoques de fortes pluges.

L’octubre de 1751 el comandant general de Catalunya, el marquès de la Mina, edita un ban per resoldre el problema que havia anat sorgint amb l’ús de diferents ingredients que s’empraven per a la pesca furtiva, sense calcular els danys que ocasionaven, tant en el peix com a l’aigua.

Diu textualment en un paràgraf:

“...con el fin de cogerlo en abundancia, y sin reparar en los daños, que de ello se siguen al público, pues como ha acreditado la experiencia, las crías por su poca resistencia se matan con facilidad, y se quedan por lo común en las aguas de que se sigue no solo inspeccionarse estas en grave detrimento de las personas, y de los ganados, sino es también la escasez, que se experimenta de este alimento y su consiguiente carestía, principalmente en aquellos lugares que por hallarse lejos del mar no pueden proveerse de él ...”

Aquest ban també afectava l’estany, pel fet que érem una vila allunyada del mar en un lloc molt propici per a salvatjades d’aquesta mena.

A les nostres aigües s’havia emprat alguna d’aquestes substàncies. La Croca, nom atribuït a la fonollosa groga, era molt utilitzada per atrapar peixos mitjançant l’enverinament de les aigües. La calç, i posteriorment el carbur, en el decurs de la història han contribuït a malmetre moltes cries.

El pescador i els seus estris

Aquesta endèmica manca de peix ha perdurat amb alts i baixos fins al temps actual, en què els ajuntaments, en certa manera, han seguit la política dels Abats, quant a la prohibició d'ormeigs de pesca considerats perjudicials per al manteniment dels peixos de l'estany.

La pesca, que als seus inicis tan sols era una manera d'aconseguir peix per alimentar-se, gradualment s'anà transformant en un esport i sorgí l'afició a la pesca de lleure, la qual ha perdurat fins als nostres temps.

A finals del s. XIX sorgeix el que en aquell temps anomenaren els *sportmen*. Eren persones una mica estridents, ja que estaven convençudes que per fer qualsevol mena d'esport s'ha d'anar abillat adequadament. L'*sportmen* pescador de canya el vestien amb pantalons de golf, americana i gorra de mariner. Evidentment la gent de casa nostra no va adoptar aquesta moda (almenys que en tinguem coneixement), en canvi sí que hi va haver molta més gent es van interessar per la pesca amb canya.

En el comerç, el fet que s'olori la possibilitat que un producte tingui sortida fa que surti ja una botiga per vendre aquell producte. La primera dedicada a la venda d'estrils de pesca de la qual en tinc notícia fou la del Sr. Marín, que al mateix temps era barberia. Més tard en sortiren d'altres.

La pesca amb canya és un aiguabarreig entre el gaudir de la natura i l'afany de capturar un peix. Crec que més que la importància del peix, que moltes vegades retornem a l'aigua, el pescador el que fa és un gran joc entre el peix i ell a veure quin dels dos és més murri. He de dir que la majoria de vegades guanya el peix.

El pescador és aquell ésser que a punta d'albada ja està arran d'aigua, testimoni de sortides de sol esclatants i boires impertinents...
—Quin pescador de casa no ha vist el nostre llac quan trenca l'alba-

da fumejant de boirina talment com si tot ell fumés? –tempestes enguixant, pluges persistents i captards esplendents, quan el cel blau és transforma amb tot un de vessall de colors, mentre el sol s'afanya a amagar-se darrere la muntanya.

El pescador de canya, persona més aviat tranquil·la i reposada, ha servit per a molts acudits. S'ha dit que la canya és un instrument que comença amb un tonto i acaba amb un altre. Evidentment aquestes asseveracions no les ha fetes cap pescador, sinó alguna persona ignorant del que significa realment pescar, ja que aquest és un exercici higiènic que ofereix emocions que justifiquen l'entusiasme. I jo puc dir com a pescador que les bones estones que he passat esguardant aquell moment incomparable en què el flotador s'enfonsa arrossegat pel peix que ha mossegat l'esquer, o aquella estrebada quan pesques amb artificial que denota que portes el teu antagonista-amic enganxat a l'ham i que t'has d'espavilar per posar-lo al cistell, són vertaderament moments extraordinaris.

Els estris que s'empraven per pescar, fins a mitjan del s. XX eren:

La canya: lleugera, ben assaonada i seca, que podia ser normal o del tipus americà, molt més resistent i flexible i que generalment es desarticulava en diversos trossos que s'acoblaven uns amb els altres, els extrems reforçats amb fil empegat o encerat, i més tard amb tubs de llautó. Les mides oscil·laven entre els tres o quatre metres de llargada total tot i que per als més agosarats n'hi havia de sis a set metres. Algunes portaven anelles per permetre que el fil, que sortia d'un carret, pogués lliscar lliurement. El fil era de cànem trenat molt lleuger, d'una mena que avui ja quasi no es fa servir. També hi havia el fil de seda, que encara s'usa, així com el Catgut o Gatgut, una fibra molt poc dúctil que se solia posar a l'acabament del fil. Lligar-hi l'ham era molt difícil, cosa que feia que fer servir aquesta fibra fos molt incòmode.

El flotador: s'utilitza per delimitar la profunditat a la qual es vol pescar. Es tracta d'un instrument molt important, ja que si no s'encerta la profunditat es fa molt difícil trobar el peix que busquem. A l'extrem de tot, un ham i un plomet per portar-lo fins al fons de les aigües.

Els hams són d'acer amb punta molt fina, perquè penetrin amb facilitat. A més, porten un petit galet o prominència que priva el retrocés una vegada clavat. Són corbats i xafats pel seu extrem superior, de manera que formen una espècie de paleta que se subjecta al cat-

De pesca a l'estany de Banyoles. Arxiu Històric Comarcal de Banyoles.
Col·lecció de Dolors Malagelada.

gut i aquest al fil. La mida dels hams s'expressa amb números, que van del 0000 al 18, que és el número més petit. Ara no ho sé, però quan estava en actiu em consta que els hams venien d'Irlanda o bé de Suècia. La vertadera revolució amb els estris de pescar sorgeix amb l'invent del niló, monofilament fortíssim, dúctil i manejable, al qual és fàcil lligar-hi els hams i que arracona el catgut i el fil que fins aleshores s'emprava.

És al s. XVII quan Izaak Walton escriu el meravellós llibre *El perfecto pescador de caña*, obra clàssica de la literatura anglesa que ha arribat fins als nostres temps, quasi amb la mateixa frescor i interès que en el moment que es va publicar. Ens pinta amb entusiasme les satisfaccions que proporciona aquest esport. Ens explica el que sent el pescador assegut a la vorera del riu deixant-se acaronar per la suau remor de les aigües, és –diu– com paladejar la vida mateixa, la contemplació del lent fluir del riu ens neteja de la crosta dels afanys quotidians...

Les pesqueres

La necessitat, l'afany, o diguem-ne el que volem, d'alguns aficionats a la pesca, els esperonà a cercar la forma d'apropar-se més a les fondalades de l'estany i per tant tenir millors opcions per obtenir més captures.

Inicialment les pesqueres eren molt rudimentàries, tal vegada un parell de troncs formant un passadís per poder-s'hi apropar millor. Però més tard, i per les dades que en tenim, començaren a emprar-se estakes per fixar la base i amb carreus i llosses de les pedreres properes s'inicià una plataforma estable, que fou la base primer d'un soplug al qual a poc a poc es va anar donant una forma més habitable.

La primera notícia documentada que es té de les pesqueres és del 1818, quan Miquel Carrera sol·licita recompondre'n una de ja iniciada. Però no és fins al 1850 quan comencen a construir-se les que avui coneixem. Segons altres cronistes, la primera pesquera de la qual es té notícia fou la concedida al Sr. Pere Colomer el 29 d'abril de 1874 (*Revista de Banyoles*, octubre de 2002).

A les acaballes del s. XIX i començament del XX algunes s'engrandeixen i es converteixen, quasi, en torretes o xalets, en les quals, alhora que s'hi pesca –finalitat per a la qual havien estat construïdes– s'hi disposen estances confortables per gaudir de la natura amb tota comoditat. Per construir una pesquera es requeria un permís especial del municipi, unes concessions a precari de l'Ajuntament. Avui ja són una part del nostre paisatge sense les quals l'estany no seria el que és.

Totes tenen característiques que les diferencien de les altres, i aquesta és precisament la seva gràcia, però alguna despunta per sobre les altres per la seva especial construcció o per la seva situació dins el nostre estany. Tal vegada una de les més emblemàtiques sigui **La Carpa d'Or**, tant per la forma com per la seva peculiar construcció, característiques que fan que es mereixi una llarga ressenya.

La Carpa d'Or, com gairebé tots sabem, és la pesquera situada estratègicament en el punt precís i preciós del començament del Cap de Bou, en el revolt de La Draga. La que s'endinsa, ni poc ni massa, aigua enllà com si cerqués l'altra vora, en el vuit quasi perfecte que la natura ha cal·ligrafiat a l'Estany (com diu Rigau).

El seu aspecte quan jo començava a fer trapelleres per l'estany (cosa que feia ja de molt jovenet, com molts altres companys d'ídèntiques aficions) em feia somiar amb històries mitològiques, de castells i guerrers. La seva forma de castell feudal amb els merlets ben arrengherats li confereix un aspecte inigualable. Per altra part la seva privilegiada situació la converteix en un lloc ideal per a la pesca. L'envolten les roques, presents en abundància a dreta i a esquerra de la seva balconada. L'estil que el cap d'obra va saber imposar-li, és tal vegada com diu Rigau (a *Fets i Gent*) una còpia de l'obra de Puig i Cadafalch.

La qualitat de la construcció no radica tan sols en la seva arquitectura, sinó en com n'està de ben situada per a la pesca. Quan per motius que no vénen al cas se'm convidà un dia a gaudir-ne vaig fer-me una idea cabal de la seva importància com a lloc de pesca.

Una immensa balconada com la proa d'un vaixell aboca sobre l'aigua fonda, immensa i blava, en un punt en què a banda i banda hi ha profunditats que oscil·len entre els dos i els tres metres, fins arribar a aigües més fondes. Aquestes qualitats permeten que sense gaire esforç es puguin tenir canyes orientades en tres direccions. Cap l'esquerra, a la part més estreta de l'estany i tal vegada amb una profunditat més reduïda, cap al davant, zona d'aigua blavíssima i cap a la dreta, a l'extraordinària cubeta del Cap de Bou.

Prova de les qualitats d'aquesta pesquera la tenim en l'interès que va generar en dos diplomàtics ben diferenciats. Ens referim d'una banda a Don Jorge Delgado Languer, consignatari i Consol del Japó, personatge (segons Rigau) que "quan passejava per la Draga, lluia pantalons de golf i pullover virolat". A ell se li atribueix el nom de *Carpa d'Or*. És recordat entre altres coses perquè quan convidava alguna personalitat a la pesquera hissava la bandera del Sol Ixent a l'asta de l'entrada. La guerra del 1936 va fer desaparèixer aquest consol i ens en va portar un altre: el consol general de l'URSS a Barcelona el Sr. Vladimir Antonov-Onsejenko que en va gaudir fins al maig de 1937.

Sembla que la persona que va cuidar durant molt temps aquesta pesquera fou el guardaigües Salvador Vila. En Vadó Terrisser era un home

Un moment de la pesca, amb les pesqueres al fons, durant la Festa del Peix. Octubre de 1910. Recull documental de Lluís Martí i Salló.

de gran bonhomia que s'amagava darrere uns impressionants bigotis i una espessa barba grisa, ja molt tirant a blanca que, atribuïts que li conferien l'aspecte agressiu que necessitava per la seva autoritat.

Una altra pesquera de particular estructura que s'endinsa a l'estany és la número 12, l'anomenada d'en Marimon, construïda el 1874. És tal vegada una de les nostres pesqueres més emblemàtiques i una de les més fotografiades. És una de les casetes que ha estat més adequada a les modes i a les necessitats en cada una de les èpoques... Cal destacar el valor arquitectònic i fins i tot artístic d'aquest edifici que cal conservar com a patrimoni historicoartístic de Banyoles. Als voltants de l'any 1888 es va ampliar amb una nau endarrerida i molt més gran que tenia la finalitat d'embarcador (segons la *Revista de Banyoles*, octubre de 2002).

A part de les dues ressenyades n'hi han 19 més, cadascuna amb les seves característiques ben diferenciades de les altres. Totes, però, tenen en comú que es van construir com a lloc per fer més còmoda la pesca i que es van anar modificant fins a convertir-les en petits xalets.

Francesc Darder i Llimona, naturalista i veterinari

Nasqué a Barcelona el 1851 i hi morí el maig de 1918.

Estudià a l'escola de Veterinària de Madrid i a la Facultat de Medicina de Barcelona. Des de jove a es va dedicar a l'estudi de la Història natural i va adquirir gran renom en aquest ram de la ciència. Als seus amplis coneixements i a les seves iniciatives deu Barcelona el Parc Zoològic, el Museu Zootècnic i el laboratori Ictiogènic. Així mateix també fou l'iniciador de la simpàtica Festa del Peix.

Segons sabem, el Dr. Darder fou metge, veterinari, catedràtic de zoologia, director del parc zoològic de Barcelona, del museu zootècnic de Barcelona, i dels laboratoris d'ictiologia de Barcelona i Banyoles.

Havia guanyat premis en diferents concursos i obtingué diverses recompenses acadèmiques. A més d'un bon nombre de llibrets sobre piscicultura i altres matèries publicà gran quantitat d'obres de zoologia i veterinària i unes particularment adients al tema que tractem: *Incubación artificial* i *Cria industrial de la truita*.

Per l'amistat que tenia amb el Sr. Lluís Mariano Vidal i per les lectures d'alguna de les obres del Sr. Pere Alsius conegué la importància del nostre bell estany, i a la tornada d'una excursió pel Pirineu Català, vingué a veure'l.

L'estany el va entusiasmar, alhora que el sobtà que una massa lacustre de tan notables proporcions, tingués una població piscícola tan minsa.

Enamorat ja de tot el que l'envoltava, decidí fer alguna cosa per intentar resoldre l'endèmica manca de peix. Exposà els seus plans a les autoritats i persones de més significació de la població, les quals el van acollir molt bé i impulsaren que es nomenés una comissió actués d'acord amb la Junta de Ciències Naturals de Barcelona. Es decidí la repoblació de l'Estany i la Festa del Peix.

Els llibres de l'època ens parlen de “repoblació” de les nostres aigües, i jo entenc que tirar peixos a un lloc que n’hi ha però n’hi manquen mereix el qualificatiu de “repoblar” malgrat que s’hi tirin altres espècies, que no hi eren abans. El meu bon amic Josep M. Massip, autor de diverses obres de divulgació, gran entès en plantes, ocells de tota mena, rèptils, amfibis, i ara endinsat en la història dels llops, en una conversa distesa m’argumentava que no pot dir-se “repoblació” quan el que es tira a les aigües no hi era anteriorment. Crec que té raó quan parlem particularment d’una espècie que la introduïm per primera vegada, però quan parlem genèricament de peixos pot tenir el nom de “repoblació”, malgrat s’hi tirin espècies que no hi eren. Però bé, per això no ens barallarem, amic Josep M.

El Sr. Darder, en veure’s tan desinteressadament secundat, s’entusiasmà tant amb Banyoles que a més de la repoblació de l’estany i la creació del laboratori ictiogènic, hi va fundar el Museu Municipal Darder i es va establir a casa nostra, on passava llargues temporades. Banyoles va fer un acte de justícia i d’agraïment en nomenar-lo fill adoptiu i en posar el seu nom a un dels passejos de l’estany.

La barca de l'Oca als anys deu del segle XX.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

La Festa del Peix

Per iniciativa del Dr. Darder l'any 1910 l'Ajuntament inicià la fase del foment actiu de l'estany.

A Catalunya en el decurs dels anys foren diverses les poblacions que celebraren aquesta festa, però a nosaltres ens queda l'orgull d'haver estat els primers, com també fou la nostra ciutat la primera de l'Estat espanyol de portar a terme un concurs de pesca.

La Festa del Peix tingué lloc el 26 d'octubre de 1910, però el 23 d'octubre s'obrí al públic la I Exposició de Piscicultura i Pesca, que es va instal·lar en l'edifici de les Escoles Municipals. Aquesta exposició restà oberta fins al 24 de novembre i en acabar-se es van tirar a l'estany tots els exemplars de les diferents espècies que hi figuraven. A l'exposició, es van instal·lar unes espècie de piscines que contenien diferents espècies de peixos, així com una gran varietat de temes com: estris per pescar, materials de laboratori, etc.

El 23 al matí, tingué lloc un concurs de pesca, en el qual varen prendre part pescadors de la nostra comarca, acompanyats d'altres d'indrets propers. Obtingué el primer premi el Sr. Ramon Mata, amb la captura de cinc bagres. Mentre durà l'exposició, tingueren lloc diferents conferències sobre el tema.

La Festa del Peix revestí un caràcter espectacular extraordinari, a més de la mainadeta dels col·legis –cadascun dels quals anava amb la corresponent peixera amb els respectius peixets, que abocaren dins al nostre estany. Es tractava de centenars d'alevins de gardí (*scardinus erythrophthalmus*) i de carpa (*Cyprinus carpio*), espècies de les quals se'n llençaren a milers procedents del Laboratori Ictiològic de Barcelona.

A l'acte hi estigueren presents autoritats, intel·lectuals, aficionats, jovent i totes les forces vives de la ciutat i es va iniciar amb una cavila que recorregué molts punts de la ciutat amb les orquestres que

s'havien contractat per la Festa Major. La mainada de les escoles també hi va ser, cada grup presidit pel professor corresponent amb un globus cada un amb un peixet que més tard abocaren a l'estany. Les autoritats, molt nombroses, tant locals com foranes, estaven ben situades en una magnífica tribuna. Van llegir molts textos referents a la festa del dia, així com la importància de la col·laboració del Sr. Darder i els seus col·laboradors i com a punt i final es cantà la **Cançó del Peix** preparada expressament per a aquest esdeveniment. Tot seguit es procedí a repoblar l'estany a més dels peixets que cada criatura portava. S'hi abocaren molts alevins que tenien guardats en semals per aquesta finalitat. La lletra era del poeta banyolí Joaquim Hostench i la música del mestre Francesc Pujol, i diu així:

*“Correm companys, cantant cançons
a repoblar les nostres aigües
que'l veure's orfes d'habitants
murmulls escampen d'enyorança.*

*Anem-hi doncs, cantant companys
ara que soms a punta d'alba
i a la vesprada'n fruïrem
jorns de profit i gaubança*

*Com el pagès sembra'l terror
estanys i rius sembrem nosaltres,
qu'avui és bona la saó
per replegar-ne bona anyada
Si fins avui tots hem sigut
amics fidels d'aucells i plantes
també hem de ser-ho dels peixets
que poblaran les nostres aigües.”*

El dia de la Mare de Déu d'Agost de l'any 1911 s'inaugurà, on ara és el Museu Arqueològic i en aquell temps Casa de la Vila, un laboratori Ictiològic i el dia 16 se celebrà la segona Festa del Peix.

L'any 1916 se celebrà la tercera i última Festa del Peix i es posà el nom de Francesc Darder al passeig que encara avui conservem amb aquesta denominació.

La Festa del Peix. Octubre de 1910. Fotògraf: Frederic Ballell.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Festa del Peix de l'octubre de 1910. Fotògraf: Frederic Ballell. Recull
documental de Salvador Duran i Coderch.

Queda molt clar que el Sr. Darder repoblà les nostres aigües, amb carpes i gardins. El que crea una certa confusió és si foren salmons o truites, l'altre espècie amb la qual també es repoblà.

Alguns historiadors ens parlen de salmons (Rigau i Joan Vidal), tot i que aquest segon ens parla de salmons *iredens*, que és la truita Arc Iris. Més tard, quan Joan Nadal fa referència a les repoblacions de Darder, és categòric i només ens parla de truites. D'altra banda totes les meves investigacions em porten a creure que mai s'hi tiraren salmons, dels quals enlloc trobo una referència prou creïble. I tenint en compte que les truites són de la família dels salmònids i que en llatí s'anomenen *Salmo Trutta* crec que molta gent que ha dit que al llac s'hi tiraren salmons es referia a salmons *iredens*.

El Sr. Darder no anava errat en escollir la truita Arc Iris com la millor espècie per repoblar l'estany, ja que la truita Fario (*Salmo Trutta Fario*), la més comuna a Catalunya, no reuneix els avantatges d'aquesta espècie que feia relativament poc que s'havia introduït a Europa. La mena que s'hi va introduir era fruit d'una sèrie d'encreuaments de diverses espècies de truites americanes, i els resultats van ser extraordinaris.

El 15 i el 19 d'abril el Laboratori Ictiogènic de Barcelona ens envià sis cistelles que contenien 100.000 anguiles, que es repartiren de la següent manera: 40.000 a Cornellà, 20.000 a Serinyà, 20.000 al Collell, 10.000 a Fontcoberta, 4.000 a Esponellà, 3.000 a Vilavenut i 3.000 a Pujarnol.

El 10 de juliol de 1911, el Sr. Agustí Malagelada capturà la primera carpa en aigües de Banyoles.

El 17 de setembre de 1911 foren abocats a l'estanyol del Vilar 25 salmònids de 10 a 12 centímetres cadascun. (En aquells moments l'estanyol estava separat de l'estany per una llengua de terra i fins molts anys més tard no s'obrí el canal que tenim avui.)

El 25 de gener de 1912, el Dr. Darder va portar al Laboratori Ictiogènic Municipal gran quantitat d'ous de salmònid perquè fossin incubats, a resultes dels quals pocs dies més tard es va dir que es van tirar de vuit a deu mil alevins de salmó a l'estany. Al meu entendre la notícia pot estar equivocada, pel fet que entre la fase d'incubació dels ous i el moment en què els peixos són alevins no fan falta només alguns dies sinó un temps molt més llarg.

El dia 29 es va fer públic que s'alliberaren a l'estany 4.000 alevins més de salmó (?) i carpes mirall procedents del Laboratori del Parc de Barcelona.

El 3 de març es van deixar anar 6 carpes Hi Goü (vermelles amb bigoti) més conegudes com a carpes del Japó ja adultes, de 20 centímetres de llargària, i sis més que en mesuraven 10.

El Dr. Darder morí el maig de 1918.

El Dr. Darder deixà una empremta inesborrable a casa nostra, i particularment en l'impuls a la repoblació de les nostres aigües, i tot i que no li van sortir tots els projectes com esperava, va ser determinant en aquest procés. Ell ens aportà l'esperit i la convicció que a l'estany, si volem que hi hagin peixos, cal que l'anem repoblant. El resultat dels seus esforços foren aviat una realitat palpable:

El 3 de març de 1912 Rafel Hostench Prat va agafar al rec Major un salmó *Iredens* (truita Arc Iris) mascle, dels que s'havien tirat a l'estany a la primera Festa del Peix i que mesuraven aleshores entre 8 i 10 centímetres de llargada. En el moment de pescar-lo l'exemplar mesurava 35 centímetres i pesava un quilo i mig.

El mateix dia, Joan Poc i Sebastià Font agafaren al rec Major dues truites femella, una que pesava dos quilos i mesurava 52 centímetres de llarg, i l'altra que feia 42 centímetres i pesava 1.800 grams.

El dia 19 del mateix mes, Francesc Serramitjana va agafar amb canya a l'estany una truita que mesurava 43 centímetres i pesava 1.750 grams.

Eduard Coll agafà davant del Mas Arbeig una carpa que mesurava 38 centímetres i pesava 850 grams.

El 22 d'abril del mateix any, Jeroni Figa agafà al Terri una truita de 20 centímetres.

El 2 de maig, Ramon Mata agafà des de la seva pesquera una truita de 39 centímetres de llarg i un quilo de pes.

Silvestre Cases pescà una carpa mirall a la pesquera de Mariano Malagelada que va mesurar 41 centímetres amb un pes de 940 grams.

El 9 de febrer de 1913, els peons municipals i Isidre Codony agafaren al rec Major una truita que feia 52 centímetres de llargària i pesava 1.750 quilos.

El dia 11, Rafel Bonaventura pescà al rec de Ca n'Hort un salmó de 50 centímetres de llarg. Com a premi, l'Ajuntament de Banyoles li entregà 5 pessetes.

El dia 26 de març, al rec de Ca n'Hort, i prop del pont de les ànimes, Francesc Fraguell va agafar una truita de 48 centímetres. L'Ajuntament el premià amb 5 pessetes.

El 17 d'abril, Isidre Codony va agafar una truita al rec Major, que mesurava 66 centímetres i pesava 4 quilos que posaren al Laboratori Municipal fins que, el 6 de maig, els senyors Pere Alsius i Josep Güell la portaren a Barcelona perquè figurés en l'exposició Regional de Piscicultura i Pesca que s'hi celebrava.

El 19 de maig Martirià Riera, al rec de Ca n'Hort, agafà una truita de 64 centímetres.

El juny, Joan Vila (Negrell) i Gràcia Teixidor van pescar dues carpes japoneses que van ser adquirides per l'Ajuntament.

El 14 d'agost, Pere Caselles va capturar una carpa comuna de 48 centímetres que va adquirir l'Ajuntament per tres pessetes.

El 4 de setembre, Josep Margarit, a la pesquera d'en Marimon, pescà una carpa mirall que mesurava 52 centímetres.

Arribem al 1915

El 10 de maig, pescant amb palangre per agafar anguiles en Jaume Soler Portella va pescar una carpa mirall, que el Sr. Alcalde ordenà que fos regalada a l'Asil, pel fet que el pescador no pescava de manera legal perquè no tenia el permís corresponent. La carpa mesurava 46 centímetres i pesava 6 quilos.

L'11 de maig les intenses pluges que havien caigut aquells dies, propiciaren que les aigües de l'estany envaïssin els conreus del Sr. Isern Bragulat (Nen Cabré) de prop de la ribera del Vilar. Seguint el corrent de l'aigua, hi entrà una carpa japonesa de grans dimensions que pogueren agafar amb les mans els senyors Josep Ventura i Pere Costa, que varen entregar en bon estat al laboratori municipal. Mesurava 50 centímetres de llarg i presentava un pes de 3.600 grams.

El mateix dia, persones desconegudes o que almenys no van quedar reflectides en els documents que jo tinc, a l'indret anomenat Els Prats, prop de la ribera del Vilar, van agafar amb les mans una carpa d'Holanda de 4 quilos i mig i 62 centímetres i una carpa cuiro de Francònia.

El 13 de maig s'agafà amb les mans un orfe (*Idus menalotus*) de 35 centímetres. Malauradament, d'aquesta espècie només en tenim aquesta referència.

Exposició de piscicultura durant la Festa del Peix. Octubre de 1910. Fotògraf: Frederic Ballell. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Visió dels públic assistent a la Festa del Peix. Octubre de 1910. Fotògraf: Frederic Ballell. Col·lecció de Salvador Duran i Coderch.

Em crida l'atenció el fet que moltes truites es pesquessin als recs, cosa que genera dubtes de la manera com foren pescades.

El fet que es pesquessin exemplars tan grans, algunes carpes de l'estany i també dels rius Ter i Terri arribaven a assolir els sis quilos, entusiasmava molta gent.

Aquesta eufòria piscícola durà pocs anys, aviat fou una realitat palpable que la truita que arribava a adulta només era la que s'hi havia tirat en la fase d'alevina, millor si ja feia de 8 a 10 centímetres, però els ous embrionats que s'hi deixaven anar no donaven cap resultat positiu.

A poc a poc és feia evident que la qualitat biogènica del nostre estany és molt minsa i que per tant són pocs els peixos que hi poden néixer i sobreviure.

També a mesura que transcorrien els anys era més evident l'error d'apreciació comès pel Sr. Darder.

Ell havia fet un càlcul perfecte de poblar l'estany amb un depredador i una possible víctima que serviria perquè es nodrís: el gardí, però...! La truita no tenia bones condicions per néixer. (La causa exacta l'hem de buscar en la temperatura de l'aigua, cosa que no es va constatar fins molt més tard).

El gardí, en no tenir cap depredador que el perseguís, gradualment es féu l'amo del llac i es menjava els ous de les carpes, fins al punt que a poc a poc es va arribant a una situació de quasi absoluta despoblació a les nostres aigües de cap altra espècie que no fossin els gardins.

Abans d'arribar a aquesta situació dramàtica de manca de peixos, es visqueren temps d'eufòria pel fet que les carpes que es pescaven eren cada dia més grans. Ara bé, si s'agafava alguna truita, cosa que cada dia que passava es feia més difícil, era vist com un fet extraordinari que es recordava durant molt temps.

D'aquells temps d'eufòria piscícola, cal recordar uns personatges que simbolitzaven l'estereotip del pescador més autèntic.

La nostra ciutat gaudia de pescadors il·lustres com en Salvador Vila, El Terrisser, guardaigües, agutzil i una vertadera institució a la ciutat fins al punt que tota la mainadeta d'aquell temps, només de sentir el seu nom automàticament ens posàvem a l'aguait. Si ens l'anomenaven perquè ens acabéssim aquella sopa que no ens venia de gust, en un moment l'havíem engolit.

En aquest recull trobareu una fotografia d'ell que malgrat com n'és d'imperfecta, ja que és agafada del diari, ja fa avinent que era tot un personatge. També n'hi ha una on se'l veu recolzat en una de les voltes de la plaça.

El Sr. Joaquim Hostench que, tal com escriu Rigau, era home senzill i de tracte afable, excursionista aferrissat incansable pescador de canya..., que va escriure al seu amic Eudald Garcia (*Lei*), també pescador notori a casa nostra, amb motiu d'haver-se assabentat que havia pescat un salmó de regulars dimensions. Veiem a continuació quines paraules li dedicà:

*“En Lei, el simpàtic Lei,
Tot pescant de bona llei
Va agafar un peix com un xai;
Al saber-ho, va dir en Pei
No m'ho haguera cregut mai”*

Evidentment l'amic Rigau, sabé trobar els prototip dels pescadors de casa nostra, fet que comporta que la llista fos curta i hi faltin noms que hi podríem afegir, i és que tots hem conegut clàssics pescadors de canya que eren “tot un personatge” de l'època. Sense esplaïar-m'hi gaire podria parlar de personatges pescaires, amb els quals he conviscut en moltes repoblacions i concursos. Un podria ser en Joan Bosch *L'Avi Barraca* (avi del Regidor de la Plataforma), pescador empedreït i especialista a pescar lluços de riu, als quals va arribar a perdre tant el respecte que sense manies els posava la mà dintre la seva impressionant boca per recollir-ne la cullereta, fins que una dia, mentre pescaven amb barca amb el seu fill Jordi, un lluç de riu tancà la boca. No el va mossegar, simplement tancà la boca. Ell, amb una serenitat que tots voldríem, es limità a demanar al seu fill que tornés a obrir la boca al peix per poder-ne treure la mà, ben sangonosa a causa de les ferides que li havia fet aquella impressionant dentadura. Val a dir que si hagués pretès retirar la mà sense obrir abans la boca del peix les ferides haurien estat molt més greus.

Un altre personatge que tinc gravat al meu record és l'avi Armenté, amb el qual també vaig compartir moltes pescades i repoblacions. Era un pescador habitual de l'estany que fes el temps que fes cada capvespre se'l podia trobar assegut a la vorera de l'estany, a l'esquer-

ra dels Banys Vells. I en Josep Buch, del carrer de les Rotes... Ell formava part d'un grup de persones amb les quals vaig tenir-hi contactes quan ja tenien una edat avançada, fet que no impedia que fossin els primers a col·laborar amb les repoblacions i amb qualsevol altra tasca que es pogués presentar.

Podria parlar de molts més però la llista es faria interminable.

Passen els anys. D'aquelles truites o "salmons" ja ningú en pesca. S'han anat exhaustint de mica en mica. Ara s'agafen carpes. No se'n pesquen gaires, però els pescadors que tenen paciència i fan una bona amanyagada arriben a pescar exemplars excepcionals, com és el que es capturà el març de 1936, i que surt en una fotografia de Josep M. Mateu, publicada a *La Vanguardia* el 31 de març de 1936, mentre la preparen per enviar-la al Zoològic de Barcelona. En la fotografia hi veiem l'alcalde, Sr. Jacint Masgrau, un dels seus fills i el seu germà Salvador. Al document que tinc hi falta aclarir qui ha estat l'afortunat pescador, però com que el que mostra la carpa dins el salabre és en Pepet Roura "l'avi Lero", m'inclino per pensar que va ser ell. A la fotografia hi destaca en un primer terme l'Antonio Gibert agutzil, pare de Mn. Gibert i avi de l'amic Josep M. Massip. La carpa pesava 14 quilos i mesurava un metre de llarg.

Curiosament, s'anaren agafant, durant uns quants anys, exemplars de característiques similars, però per fer-ho calia una paciència extraordinària, donat l'escassetat que hi havia.

D'aquesta manera es continuà intentant, per una banda, unes repoblacions de truites condemnades al fracàs pel fet que només es disposava d'ous embrionats, que no podien néixer i per l'altra veient com els gardins proliferaven fins a l'exageració i desapareixia pràcticament la pesca de la carpa.

I així arribem a la dècada dels 40, de la qual començo a ser-ne testimoni doncs, ja que la meua afició a aquest esport va començar en mi ja d'infant. No tenia gaire més de 10 anys quan em vaig presentar davant la meua mare, xop com un ànec, perquè havia mal acoblat les peces de la canya i aquesta havia marxat estany endins amb mi al darrere. Val a dir que abans d'entrar a l'aigua, com que ja m'adonava que era una mica fondo em vaig arremangar els pantalons curts que portava, però tan punt vaig entrar-hi que l'aigua ja m'arribava més amunt de la cintura, i fins que m'arribà al coll, però vaig tornar a casa amb tota la canya sencera.

Tribuna d'autoritats de la Festa del Peix. Octubre de 1910.
Fotògraf: Frederic Ballell. Col·lecció de Salvador Duran i Coderch.

Un magnífic exemplar femella de truita de 78 centímetres i 4 quilograms. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

L'alcalde Jacint Masgrau amb una carpa que es va enviar a Barcelona. Fotògraf: Rafael Vilarrubias i Ros. La Vanguardia, 31 de març de 1936.

El guardaigües Salvador Vila.

És a l'agost de 1941 quan es reprenen els concursos de pesca, aquesta vegada organitzats pel Patronat de l'Estany. Es tancava així un parèntesi començat el 1916, quan Darder va organitzar l'últim. (No és fins al 1949 que no es comencen a celebrar de manera periòdica).

L'esquer més preuat en aquells moments, que buscàvem a les capçaleres dels recs enmig de la vegetació aquàtica. Era el llagu, un crustaci de la família de la gamba, de mida minúscula de color traslluït i transparent, que era un saborós esquer pels barbs. Si no t'havies proveït de llagu, difícilment aconseguies pescar cap peix d'aquesta espècie, la qual val a dir que avui ha desaparegut de les nostres aigües.

Una imatge que encara guardo a la retina es la de l'amic Joan Callís, cada tarda ben aposentat damunt una barca amb el seu cigar penjant del llavi. Fondejava la barca al roquer que hi ha al costat de llevant de la pesquera d'en Marimón. La seva paciència culminava tot sovint en una bona agafada de barbs perquè se'ls mengés el seu pare, que era un apassionat d'aquests peixos. Cal aclarir que llocs on es trobessin barbs al llac eren molt pocs, calien moltes hores de recerca per pescar-ne, recerca que moltes vegades infructuosa ja que el barb era quasi inexistent perquè com que era un peix que pujava del Terri, a mesura que aquest es convertí en la claveguera de molta gent el peix va anar desapareixent.

En aquells moments encara els recs, i no tan sols els que surten del llac, sinó fins i tot alguns de força allunyats i tants com n'hi havia, estaven plens de granotes. Era molt corrent veure grups de tres o quatre pescaires o tal vegada caldria anomenar-los caçadors, amb un cove posats dins el rierol i agafant quantitat d'aquest amfibis. Per a qui li agrada és una rica menja. Les granotes pràcticament han desaparegut del nostre entorn. Com és natural la culpa se l'emporten els lluços de riu, però puc certificar que a alguns indrets on mai hi ha hagut un peix depredador també han desaparegut, i això em fa suposar que la culpa deu ser d'algun altre depredador. Una au? Un rosegador? Qui sap!

Estàvem en uns moments d'hores molt baixes per als pescadors, que cada dia augmentaven, a causa de la manca de peix al llac. És clar que aleshores molts vàrem començar a gaudir de la pesca abundant del Fluvià, que pal·liava en gran manera el nostre desig. Però anar al riu tenia els seus inconvenients; érem molts que no disposàvem d'altre vehicle que la bicicleta i era bastant carregós el despla-

El guardaigües Salvador Vila. Col·lecció de Salvador Duran i Coderch.

Detall de la carpa enviada a Barcelona. 1936.

çament, ja fos a Faras, Vilert, Esponellà o a Molí de Roca a Sant Miquel de Campmajor.

L'estany ens ofería un trist panorama de pesca. D'aquelles truites del Dr. Darder ja ni se'n parlava si no era amb enyorança i molta recança. La carpa estava en franc retrocés i barbs i bagres quasi eren inexistents. Només quedava un amo i senyor de les aigües del llac, el gardí. D'aquest peix se'n pescaven a centenars, tota la mainadeta amb molt poc esforç en pescava, però..., aquest també es va posar malalt. Una malaltia, semblant a la solitària, el mantenia en un estat de depauperació i nanisme extrem.

I amb aquest lamentable panorama acabem la dècada dels 40.

El senyor Miquel Boix i Vilardell, alcalde de Banyoles

Les repoblacions i el concurs de pesca

D'aquest alcalde, que encetava segon mandat el dia 12 de maig de 1949, en parlaré per la gran importància que va tenir en les repoblacions dels nostres peixos. Únicament faré menció de la seva activitat relacionada amb la pesca, les qualitats o defectes que pogués tenir en qüestions polítiques, no són objecte d'aquest llibre.

Pels pocs anys que tenia jo en el moment que se'l va nomenar, poca cosa en podria dir, però he tingut la sort que el seu fill, l'amic Salvador, m'ha facilitat tot un seguit d'escrits i un extens epistolari que m'ha mostrat la grandiosa tasca d'aquest senyor a favor de la repoblació del nostre llac.

De la lectura aprofundida d'aquesta munió de correspondència es fa evident el fet de les moltes dificultats que va tenir aquest senyor en el seu intent de pal·liar la manca de peix a l'estany.

Un dels problemes que tingué fou que en un principi no tenia ni les adreces de les persones amb qui podia assessorar-se. Per sort el Sr. Nadal li donà suport en tot moment, no obstant ell sabia que li mancava alguna cosa més, i sense defalliment va anar cercant qui li pogués proporcionar les adreces que no tenia. En va obtenir algunes mitjançant el governador civil, d'altres una mica de retruc.

Es manifesta en aquestes lectures que en un principi encara creia amb la truita, però molt aviat se li féu evident que només podien viure-hi les truites que arribessin al llac en forma d'alevins, però les circumstàncies del moment feien inviable aquesta solució.

El preocupava la flora, el fang, qualsevol cosa que pogués haver trastocat l'ecosistema. En aquest pelegrinatge de recerca fa amistat amb vertaderes eminències: Margalef, Wintchusen, Aroca etc. Tot un ventall de les persones que més bé el poden informar sobre el

que el preocupa, i és que alguns d'ells són les personalitats de més rellevància en els coneixements de la flora i fauna lacustre d'Espanya.

Rep consells de tota mena, fins i tot hi ha qui li aconsella enverinar l'aigua.

A poc a poc va ampliant el cercle de persones que el poden assessorar convenientment, mentrestant, però, aprofita les amistats que s'ha guanyat per fer sortir el nostre estany al *No-Do* i en diverses revistes madrilenyes de tirada estatal. Simultàniament, va recollint la informació que necessita fins al punt de tenir clar el que més convenia al nostre estany, almenys a partir dels informes dels quals ell disposava en aquells moments.

Tot això el portà a prendre una decisió, amb la qual una bona part dels immobilitistes del seu consistori no hi estaven d'acord, però que almenys serviria per acabar amb la sagnia de les repoblacions de truites que no servien per res.

És per les Festes d'Agost de l'any 1949 quan tingué lloc el que més tard seria el "tradicional" concurs de pesca a l'Estanyol. En aquesta primera edició ja es va començar la cercavila que entre tots hem procurat preservar fins avui i en la qual l'airosa melodia escrita pel mestre Palmada de *L'airet, l'airet de matinada...* més o menys ben interpretada per l'orquestra de torn, marcava el pas dels pescadors vers la singular prova de pesca.

A la llista del jurat, evidentment presidit pel Sr. Boix, hi trobo els senyors Martirià Torres i Martirià Teixidor que varen formar part d'aquest jurat durant molts anys, prova de la seva vàlua. També en formaven part els senyors Pere Arpa, Narcís Hostench, Josep Teixidor, Salvi Marín, Joaquim Mata, Lluís Esparch, Joaquim Colomer, Salvador Puig, Sebastià Busquets, Pere Colomer i Tomàs Garcia, que en aquella ocasió va actuar com a secretari.

Aquest concurs, malgrat que es va celebrar en aigües propietat de la ciutat, requeria que estigués organitzat per una societat de pesca, cosa que no era el cas, ja que tot va anar a càrrec de la gent de l'Ajuntament. Aquesta circumstància estava totalment prohibida per la Federación Española de Pesca Fluvial y Caza. Per tant no té res d'estrany que el dia 18 d'agost de 1949, la VII Federació Regional adrecés una carta amb termes molt durs a l'Ajuntament per aquesta transgressió. Textualment, hi varen escriure:

AYUNTAMIENTO DE BAÑOLAS

FIESTAS DE LA VIRGEN DE AGOSTO - AÑO 1949

CONCURSO DE PESCA

Que se celebrará en el "ESTANQUE DEL VILA" el
día 16, a las 6 de la tarde.

JURADO

Presidente: D. Miguel Ben. Alcaldes: Vocales: D. Martinín Torres,
D. Martinín Torredor, D. Pedro Arpa, D. Mariano Hestench, D. José
Torredor, D. Juan Durán, D. Salvo Marín, D. Joaquín Mata, D. José
Espeñh, D. Joaquín Coronet, D. Salvador Puig, D. Sebastián Riquelme,
D. Pedro Calomer y D. Tomás Girella, que actuará de Secretario.

Programa del Concurs de pesca de 1949.
Col·lecció de Salvador Duran i Coderch.

”...Veríamos con la mayor complacencia la constitución de una Sociedad de Pescadores Deportivos, en Bañolas, y para cuya formación daríamos toda clase de facilidades. Entidad que serviría como pilar sobre el que prosperaría nuestro deporte en esta villa y comarca; permitiendo que se pudiesen celebrar competiciones dentro del marco de la legalidad y con el máximo esplendor posible.....”

Pel que es desprèn de les informacions que tinc, el Sr. Boix no tardà gaire a constituir una Societat de Pesca.

En data 30 novembre de 1949, trobo la resposta de la Direcció General de Montes Caza y Pesca Fluvial, sobre una petició que el Sr. Boix els havia adreçat per mitjà del senyor governador civil de Girona demanant alevins de truita. Contesten:

“Dada la distancia existente entre el Monasterio de Piedra y Bañolas no existe la posibilidad de realizar un envío con garantías de éxito, por lo cual será preciso recurrir al envío de huevos embrionados como parece se hizo en anteriores ocasiones. En este sentido ha sido informada la Jefatura Nacional, que participa igualmente en el criterio de no efectuar largos desplazamientos de alevines, con los que no se obtienen resultados prácticos, pues aun en el caso de resistir el viaje llegan siempre en mal estado, produciéndose gran numero de bajas después de las sueltas....”

Malgrat que s'insisteix a assolir aquest propòsit, no es va aconseguir que enviessin alevins, ja que els mitjans de transport en aquells moments per a llargues distàncies eren molt precaris i amb el ferrocarril no valia la pena ni pensar-hi.

El 15 de gener de 1950, el Sr. Boix s'adreça al Sr. Joan Nadal per carta per agrair-li l'interès que aquest senyor manifesta vers les repoblacions de l'estany. Aquest senyor era en aquells moments el president de la Federació Provincial de Pesca de Girona i un extraordinari coneixedor dels temes de pesca. Aquest fou l'inici d'un intens encreuament de cartes i visites entre ells dos. El Sr. Nadal, fou l'assessor del Sr. Boix i posteriorment dels que vingueren més tard.

El 28 d'abril del 1950, el Sr. Boix escriu una carta adreçada al governador civil, Sr. Mazo Mendo, demanant-li l'adreça del Dr. Margalef, a fi que aquest, eminent coneixedor de la flora del nos-

Concurs de pesca. Detall de l'estanyol amb els vims segats.
 Fotògraf: J. Cadena. *Semana*, 1 de setembre de 1953.
 Col·lecció de Salvador Boix.

Concurs de pesca. Detall on es pot veure la tallada vims canyissars.
 Fotògraf: J. Cadena. *Semana*, 1 de setembre de 1953.
 Col·lecció de Salvador Boix.

tre llac, faci un estudi exhaustiu de la flora i la fauna del fons lacustre, per poder prendre les mesures més adequades, d'acord amb la seva direcció, per pal·liar el problema del peix i com alimentar-lo. Aquesta circumstància prova que des d'un començament s'intentaren fer les coses amb l'assessorament de persones que podien entendre-hi més en el tema, malgrat els menyspreu amb què molts dels ecologistes que han vingut anys més tard han tractat totes les repoblacions per.

El dia 1 de maig, el Sr. Boix, escriu al Dr. Margalef:

“Distinguido señor: El Ayuntamiento se propone repoblar el lago en el que parece que la desaparición de varias plantas acuáticas que ha influido en la extinción de las “tencas” y la disminución de barbos i bagres.

Entre los aficionados a la pesca circula la idea que las plantas, que antes eran abundantes y exuberantes en los lugares poco profundos, han desaparecido a causa de la voracidad de los escardinos y de ahí la disminución del número de peces.

Ignorando si el problema tiene solución y, caso de tenerla, cual es el mejor remedio, me tomo la libertad de dirigirme a V. que conoce la fauna, la flora i el medio en que se desenvuelve la vida en nuestro lago, rogándole tenga la amabilidad de indicarme su parecer a este respecto...”

El Dr. Margalef contesta el 4 de maig de 1950 quasi a volta de correu. Alguns dels trets més significatius de la carta, per la seva importància, els faig constar aquí:

“...Me interesan desde luego, todos los problemas del lago de Bañolas, y aunque no sea la piscicultura mi especialidad, con gusto le expongo mi parecer, que siempre será un elemento de juicio para contrastar con otras opiniones.

Ya en un artículo que publiqué en 1946 indicaba que el escardino ha pasado a ser el pez más frecuente, en detrimento de otras especies económicamente mejores. Se trata simplemente de un caso de competencia: la especie más resistente y más prolífica en las condiciones de vida de la localidad, va aumentando su población mientras que las otras especies de necesidades semejantes, la van reduciendo bajo la pre-

Concurs de pesca. 1952. Recull documental de Lluís Martí i Salló.

Concurs de pesca.
Fotògraf: J. Cadena. *Semana*, 1 de setembre de 1953.
Col·lecció de Salvador Boix.

sión de aquella. Esto se acentúa en los casos como el de Bañolas, en que las especies más perseguidas por los pescadores son precisamente las que tienen que competir con el escardino. Esta pesca sin control ni captura de las especies indeseables, se vuelve en desventaja para el pescador, pues el número de los peces indeseables, crecen en mayor rapidez. Que la reducción que se percibe en la vegetación acuática sea debida a los escardinos, es posible, pero no puede asegurarse sin tener una idea más concreta de la densidad de la población de los peces, y especialmente de esta especie, antes y ahora. Una cosa es cierta, que siendo limitada y prácticamente constante la producción de alimento por las aguas del lago, todo aumento de peces indeseables ha de redundar en perjuicio de las especies apreciadas.

A mi manera de ver, una pesca muy intensa de escardinos y otras especies no estimadas podría contribuir a restablecer un equilibrio que diese mayor rendimiento económico y representase un mayor aliciente deportivo. En Estados Unidos y Canadá se han presentado casos semejantes al del lago de Bañolas —proliferación de especies indeseadas que estropean las condiciones propicias a la pesca de un lago— y los han resuelto de un modo bastante expeditivo que, al parecer, debe ser seguido con éxito, pues cada año aumenta el número de los lagos tratados y se leen informes muy satisfactorios del resultado de la operación. Esta consiste, sencillamente, en envenenar a todos los peces del lago y, dos o cinco meses más tarde, repoblar por completo con especies buenas. Como tóxico se ha usado la rotenona, un producto vegetal que asfixia los peces pero no da propiedades tóxicas a su carne, y es inofensivo para la vegetación. El último año, la “Standard Supply Company” preparaba diversos productos químicos para el mismo fin.

En fin, me parece que la producción de peces en el lago no habrá variado, lo que habrá ocurrido es que la balanza se ha inclinado del lado de las especies indeseables. Como remedio se puede pensar en la pesca intensiva de las especies que no se desean, en repoblar con ejemplares de tencas y carpas que no sean muy pequeños. Es inútil repoblar con trucha, como se intentó hace tiempo. La solución que los americanos han dado a problemas parecidos resultaría quizá excesivamente onerosa; podrían obtenerse informes...

...me es muy grato aprovechar esta oportunidad para saludarle muy atentamente.

R. Margalef

Pocs dies després, el 10 de maig, el Sr. Boix contesta al Dr. Margalef i li detalla que havia posat en coneixement de la Societat de Pesca la carta que li havia tramés i que s'iniciaria una pesca intensa de gardins, i que mentrestant havien fet unes repoblacions de carpes procedents dels arrossars de Pals per pal·liar el problema en la mesura del possible.

Hi ha un document important del 19 de maig de 1951, en el qual el Sr. Josep Teixidor presenta la dimissió com a president de la Societat de Pesca, al·legant motius particulars. El cas és que l'entitat es queda sense un cap visible. Però tot i això se celebra el Concurs d'Agost de 1951.

És el 27 de juliol de 1952 quan el president de la Federació Provincial, Sr. Nadal, li tramet una carta dient-li que la manera com ha actuat la societat de pesca de Banyoles el compromet i pot ser causant d'una forta sanció per part de la superioritat. En transcriure uns paràgrafs:

“...Por todo ello solicito de Vd. Tenga a bien ayudarme a solucionar los dos asuntos siguientes:

1º la entidad, por dimisión del que fue presidente de la misma Sr. Teixidó, dimisión que a causa del fallecimiento de su padre político acepté, carece hace más de un año de presidente... Le agradeceré a V. que con su superior criterio y conocimiento de la entidad me proponga a un Sr. aficionado, de buena conducta, entusiasmo y conocimientos necesarios para desempeñar el cargo y le nombraremos Presidente, proponiéndolo seguidamente a la Federación Regional...”

2º Es absolutamente necesario que todos los participantes al Concurso, además de ser socios de una entidad de pesca y estar al corriente del pago de las cuotas federativas y tener la correspondiente Cédula Deportiva...”

El Sr. Boix demostrava amb la seva actuació un ferm convenciment que tal vegada el camí que Banyoles havia d'emprendre en aquells moments era una aposta pel turisme que de manera incipient començava a fer acte de presència a les nostres terres. Aquest senyor va lluitar amb dents i ungles per aconseguir repoblar d'espècies atractives les nostres aigües. Però tenia contraris dins la mateixa societat de pesca. Als immobilitistes no els importava que fos palpable que la

truita no funcionava, els era igual. A alguns l'únic que els importava era anar fent, malgrat la inutilitat del que es feia. Per sort dins l'entitat de pesca hi havia algunes persones menys conservadores que li van fer costat en els seus esforços per arranjar el problema.

Declaració de l'estany de Banyoles com a paratge pintoresc

“Decreto del 22 de Junio de 1951 por el que se declara Paraje pintoresco el Lago de Bañolas y sus alrededores.

El Lago de Bañolas (Gerona) constituye, sin duda alguna, el paraje lacustre más interesante y pintoresco de España. Rodeado de montañas por tres de sus lados y abierto hacia el llano donde se asienta la población, está situado a ciento sesenta y cinco metros de altura sobre el nivel del mar y es el mayor lago de toda Cataluña. Su perímetro mide setecientos setenta metros y una superficie de un kilómetro cuadrado, de contornos variadísimos, rodeado de llanuras, colinas y montañas que ofrece puntos de vista incomparables.

No es el Lago de Bañolas un depósito o estanque de aguas pluviales que no encuentran salida, sino un lago engendrador de un río, el Terri, afluente del Ter, cuyo caudal medio se acerca a los mil litros por segundo y se vierte por medio de cinco acequias, que dan vida a varias industrias y riegan diferentes terrenos, y sus aguas adquieren coloraciones opuestas, desde el tranquilo y sereno azul a la turbulencia de grises alborotados, pasando a remansados oros otoñales.

Verdes prados alfombran sus orillas, en los que se yerguen árboles diversos de un decorativo conjunto y que forman un verdadero parque natural.

Por todo lo expuesto, y vistos los informes de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando y de la Comisaría General del Servicio de defensa del patrimonio Artístico Nacional a propuesta del Ministerio de Educación Nacional y previa deliberación del Consejo de Ministros.

DISPONGO

Artículo Primero.- Se declara Paraje Pintoresco el Lago de Bañolas y sus alrededores.

Artículo Segundo.-El citado paraje queda bajo la tutela del Estado, ejercida por el Ministerio de Educación Nacional y al amparo de la ley

del tesoro artístico y del Decreto de treinta y un de Julio de mil novecientos cuarenta y uno.

Así lo dispongo por el presente Decreto, dado en Madrid el veintidós de Junio de mil novecientos cincuenta y uno.

FRANCISCO FRANCO

*El Ministro de Educación Nacional
José Ibañez-Martin*

Bé ja teníem Paratge Pintoresc, però calia vestir-lo, per la qual cosa es creà un Patronat per defensar-lo que malauradament sempre va anar coix.

Carta del senyor Nadal al senyor Boix (extracte)

(Escrit que posa de manifest la preocupació de tots dos, no tan sols pels peixos, sinó també per la flora del nostre llac.)

“Gerona 9 de Diciembre de 1952

Sr. Don Miguel Boix

Muy señor mío y amigo:

“...Desengañémonos Sr. Boix...no existe posibilidad de aclimatación de la trucha, como los buenos aficionados pretenden en Bañolas.

Sinceramente creo que convendrá que cuando después de las innumerables tentativas realizadas durante los últimos cuarenta años no se ha logrado ello es que existe algún factor que lo impide, bien sea de temperatura, vegetación, oxígeno etc.

...He enfocado a la Federación el asunto de la forma siguiente:

En el Lago de Bañolas casi ha desaparecido la carpa. Al parecer por falta de alimentación adecuada...se observa una merma en la vegetación acuática... ¿Qué aconsejan los Servicios técnicos a fin de dar al Lago de Bañolas el esplendor que merece? ¿Cómo podría eliminarse el escardino? ¿Qué especies vegetales se podrían aclimatar en él capaces de suministrar medios de vida a las especies de alimentación

herbívora, tales como la carpa? ¿Qué otra especie de valor deportivo-alimenticio podría aclimatarse en él?

He insinuado a la Española que, si lo considera conveniente se remitiría a Madrid muestras del agua del lago, barro del fondo, hierbas acuáticas etc., pero precisa que nos lo resuelvan pues he llegado a la conclusión que es un problema más difícil de lo que a simple vista nos parece a los pescadores...

Confío que lograremos un informe a fin de poder proceder con fundamento de causa y entonces será hora de poner todo cuanto podamos para lograr los fines propuestos.

Aprovecho gustoso la ocasión para saludarle atto. s.s y amigo

Juan Nadal."

Medalla Federativa concedida al senyor Boix

El 14 d'agost de 1953, una carta de la Federació Provincial de Pesca que entre altres coses diu:

"Concretando Sr. Alcalde, esta Provincial que tengo el honor de presidir, con miras siempre a los intereses piscícolas de la Provincia llegó a la conclusión que cuantos intentos de repoblación con la especie trucha eran completamente estériles ya que las aguas no reúnen las condiciones mínimas indispensables para la vida de esta especie.

En vista de ello estudiamos las posibilidades que pudiera ofrecerse para la repoblación del Lago con la especie últimamente importada, a iniciativa del Jefe del Estado, conocida como lucio.

"Dado que observamos que por parte de la afición de Bañolas, la aclimatación de esta especie era vista con temor, y por tratarse de una especie desconocida en nuestro país y a la que la literatura ha querido demostrar como peligrosa para el resto, nos dirigimos a nuestro superior organismo, la Federación Española de Pesca a fin de que nos informase a través de sus servicios técnicos,

Visto lo delicado del asunto dicho organismo trasladó el informe al Il. Sr. Jefe del Servicio Nacional de Caza y Pesca, quien a su vez lo trasladó a la Sección de Investigaciones y Experiencias, máxima autoridad nacional en asuntos de Pesca y Repoblación fluvial,

FEDERACION ESPAÑOLA DE PESCA
FEDERACION PROVINCIAL
GERONA

Excmo. Sr. D. M. BOIX
GERONA.

Me es grato poner en su conocimiento que la Federación Española de Pesca, a propuesta de esta Provincial ha acordado conceder a Vd. la "MEDALLA FEDERATIVA" y DIPLOMA de la concesión de la misma en atención a sus constantes desvelos en pro de la repoblación acuicola del lago de esa población y a la valiosa cooperación prestada en todo momento a los medios deportivos federativos.

Proximamente me desplazaré a esa a fin de hacerla entrega de los mismos.

Dios guarde a Vd. por muchos años

Gerona a 5 de Abril de 1.953

EL PRESIDENTE

firmado: Juan Nadal Fortiá

Sr.D. Miguel Boix Vilardell, Alcalde de

SAFOLA S

Carta en què es comunica la concessió de la Medalla Federativa a Miquel Boix. Recull documental de Salvador Boix.

del que forman parte las personalidades más destacada en el campo de las ciencias.

Por fin llegó a nuestras manos un escrito cuya copia acompaño, en el que se recomienda la aclimatación del lucio, por considerarlo de interés en las aguas de Bañolas.

Como puede ver Sr. Boix antes de dar esta paso, la Federación ha querido tener toda clase de garantías, trasladando el asunto a quien por sus conocimientos y autoridad sobre la materia puede en justicia dar su opinión y esta ha sido recomendar la aclimatación de esta especie.

Los resultados que hasta la fecha se han obtenido con el lucio han sido sorprendentes, la supuesta peligrosidad del mismo al parecer no existe en la importancia que se le concedía ya que antes de soltarse a nuestra aguas se han verificado pruebas que alejan de nuestras mentes los perjuicios que pudiéramos tener.

Creo Sr. Alcalde que Bañolas no debe despreciar la aclimatación de referencia que dentro de breves años puede hacerle recuperar la justa fama que antaño tenía y de la que todos guardamos buen recuerdo...

De todo lo cual le doy cuenta para su conocimiento y el de los aficionados de Bañolas.

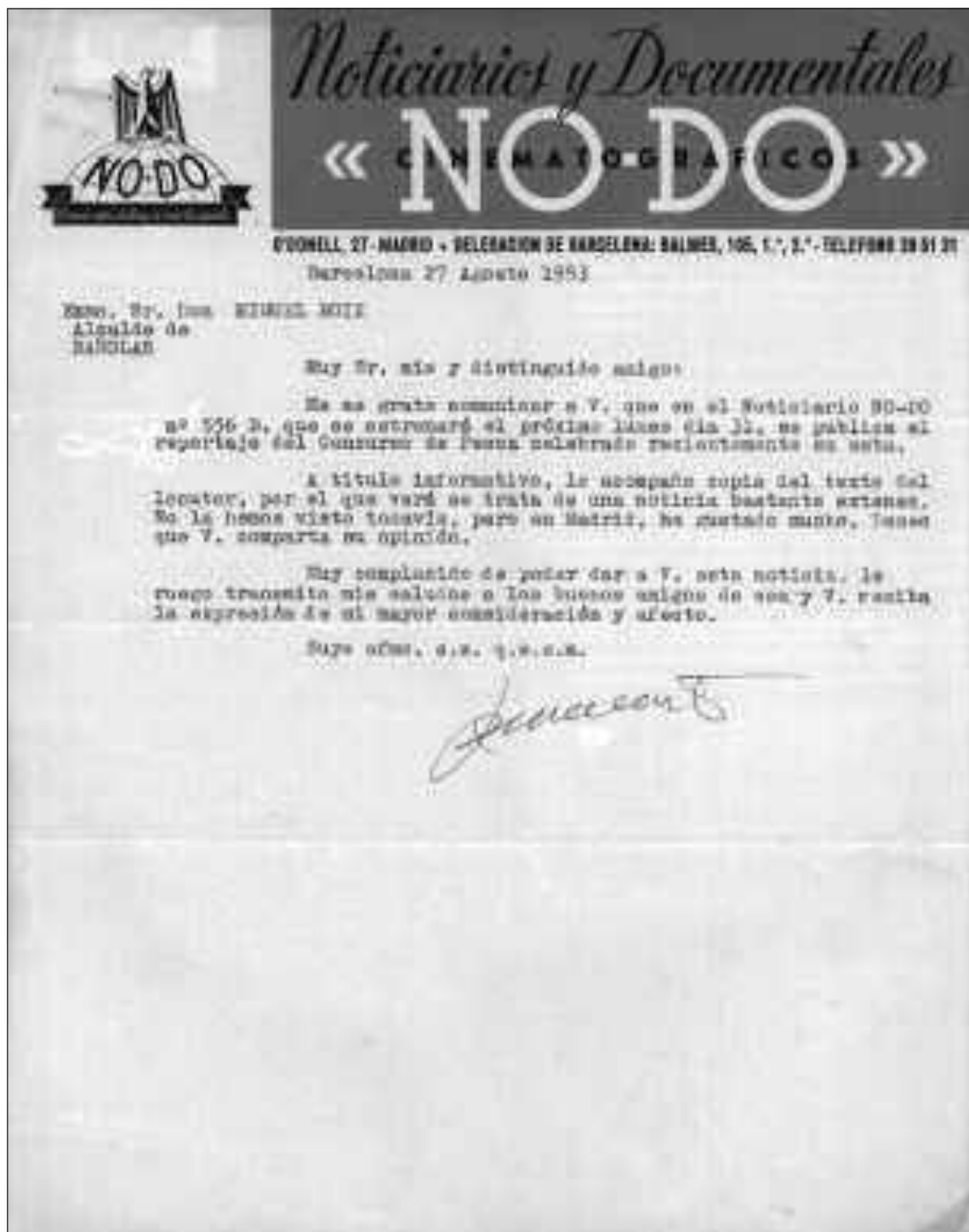
*Dios guarde a Vd., muchos años
En Gerona a 14 de Agosto de 1953
Presidente Federación Pral. de Pesca
Juan Nadal Fortiá”*

El Noticiario No-Do

Contingut del noticiari:

“Desfilando por las calles de Bañolas 200 pescadores de las provincias de Gerona y Barcelona que se encaminan a la laguna del Vilar, especie de apéndice del famoso lago, al que está unido por un pequeño canal de 25 metros de longitud y que sirve como escenario del tradicional concurso de pesca deportiva...”

...Lanzan al agua los bien cebados anzuelos con la ilusión de capturar carpas, barbos, escardinos y anguilas.

Carta del Noticiario No-Do. Recull documental de Salvador Boix.

...El paraje es de una singular belleza y la tranquila superficie hace oficio de límpido espejo.

El número de ejemplares obtenidos ascendió a la suma de 812 entre las diversas especies de la fauna piscícola que abundan en esta agua.

Además de la natural alegría que la fructífera pesca produjo, el Jurado repartió numerosos premios.”

Estudis de futures repoblacions

El 4 de novembre de 1953 es rep una carta, adreçada al Sr. Alcalde de Banyoles, president del Patronat de l'Estany, de Los Amigos del Lago de Sanabria. La carta diu així:

“Por indicación de D. Javier de Winthuysen, Inspector Nacional de Jardines y Parajes Pintorescos, me decido a escribirle, rogándole si le es posible, tuviera la amabilidad de enviarnos el Reglamento o Estatutos por el que se rige ese Patronato, pues hemos constituido una comisión de amigos del Lago de Sanabria y deseáramos formar un Patronato similar al de Vds., ya que ha sido declarado aquel lugar Paraje Pintoresco...”

Signat per Joaquín Aroca, secretari de Los Amigos del Lago de Sanabria.”

(El nostre Patronat, malgrat les seves mancances, era intentat imitar per altres).

El 9 de novembre, el Sr. Boix s'adreça a Don Joaquín Aroca, secretari de Los Amigos del Lago de Sanabria, remetent-li una còpia dels Estatuts del Patronat del Llac de Banyoles junt amb uns fullets de propaganda del nostre estany. Al mateix temps, esmenta i agraeix al Sr. Aroca, que era periodista, el reportatge sobre el Concurs de Pesca que aquest havia publicat a la revista *Semana* l'1 de setembre d'aquell any.

El 15 de novembre, el Sr. Aroca contestava agraint l'enviament dels Estatuts i els fullets, agraiïa els elogis sobre el seu article a *Semana* i li oferia el següent:

“... Como soy cronista de Pesca y Caza en Radio Madrid y todos los viernes a las 12 de la mañana doy mi emisión, si Vds. son gustosos dedicaré una charla al Lago de Bañolas en una sección que titulo “Rutas de Pesca”. ¿Tienen Vds. alguna leyenda del Lago?

También dígame todos los problemas que tenga sobre pesca y repoblaciones de especies nuevas, tengo buenas relaciones en el Servicio de Pesca...”

El 3 de desembre del 53 el Sr. Boix remetia per correu un exemplar del llibre de Mn. Constans i dues de les llegendes locals referents al llac. Alhora que per carta es dirigia novament al Sr. Aroca, explicant-li la seva preocupació respecte a com havia de repoblar l'estany, tenint en compte que un sector dels pescadors s'inclinaven pel lluç de riu i un altre sector pretenia encara aclimatar-hi la truita, tot i que ja hi havia proves contundents que la temperatura de les nostres aigües no permet de cap manera que hi neixi aquest salmònid.

El Sr. Aroca envia una carta anunciant que el dilluns 7 de desembre de 1951 s'estrenaria a Madrid el número 465 d'*Imágenes*, dedicat a Banyoles i al seu estany que reproduiria la llegenda de las *Ondinas*, traducció lliure al castellà de les nostres *Goges*.

En carta de 22 de desembre del mateix any, el Sr. Aroca confirma que amb les temperatures a les quals arriba el nostre estany, la truita no hi pot viure, i creu que l'espècie aconsellable seria la carpa molt seleccionada i el lluç de riu. Diu: *“El lucio es mejor que la trucha para comer y para la pesca es emocionante. Y tal como dice Vd. hay mucha leyenda sobre la voracidad del lucio. Pero piensen que no es un pez ágil para atrapar víctimas suyas como la trucha. Es lento, torpe y precisamente come estos peces pequeños que me habla que hay tantos...”*

El febrer de 1954, el Sr. Boix es trasllada a Madrid on té entrevistes amb l'enginyer en cap de la 7a Regió i amb el secretari del Servei Nacional de Pesca Fluvial i Caça, en què li esvaeixen els dubtes que tenia respecte a aquest peix, tema del qual alguns defensors de la truita n'havien fet objecte d'agres controvèrsies a la nostra ciutat:

El 18 de març, l'alcaldia rep del mateix *jefe nacional* del Servicio Nacional de Pesca Fluvial y Caza, un escrit on explica detalladament la forma com es procedirà en la repoblació d'aquesta nova espècie. Diu així:

Un pescador feliç amb la seva carpa. Anys cinquanta.
Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

“...Debo comunicar a Vd. Que esta Jefatura estima muy oportuno el efectuarlo y por ello doy las órdenes correspondientes a la Sección 4ª de este servicio, para que lo lleve a cabo en la época adecuada.

La repoblación se efectuará primeramente con alevines de carpa royal en el mes de Julio del corriente año, y con alevines de lucio en la campaña del próximo año, para que de esta forma el desarrollo adquirido con los ejemplares de la 1ª especie impida que los mismos sean devorados por los otros...”

És evident que el problema de la repoblació treia de polleguera a tot el consistori, ja que el dubte respecte al lluç de riu era molt important ja que s'explicava d'aquesta espècie una llegenda negra que posteriorment es va comprovar que no era veritat. Es va demanar informació al Sr. Nadal, gran especialista en piscicultura. I aquest a la vegada demanà assessorament a la Federació francesa del Pirineu Oriental, el president de la qual, Mr. Eugene Carboneill, li donà tota mena de seguretats respecte a aquesta espècie que ells ja coneixien plenament.

Al mateix temps, el Dr. Agustí, metge de prestigi d'Olot i coneixedor en profunditat de tot el que feia referència a aquesta espècie va elaborar un informe exhaustiu que va acabar d'omplir la ja important informació que es tenia d'aquesta espècie.

Tot plegat vol dir que de cap manera el lluç de riu es va sembrar en les nostres aigües sense unes seguretats màximes dins la incertesa que produïa aquesta nova espècie.

El 2 d'abril de 1954 el Sr. Nadal adreçava una carta al Sr. Boix dient:

“Me es grato acompañar memoria sobre la aclimatación del lucio en aguas del lago, formulada por el Dr. José Mª Agustí, de la Comisión Técnica de la entidad Fomento de Pesca de Olot y en la actualidad Asesor Técnico de esta Provincial. Ha colaborado en la misma el Sr. Grabulosa, también de aquella entidad y actualmente Comisario Técnico de la Provincial que presido. Tengo a su disposición otro ejemplar por si, de parecerle conveniente, quiere entregarlo al Excmo. Sr. Gobernador Civil, no habiéndolo verificado personalmente por ignorar su actual opinión sobre el particular.

No quiero hacerme extenso en esta, básteme decirle que el dichoso lucio me ha traído de cabeza últimamente. Las desgraciadas manifes-

taciones de nuestro común amigo Sureda, autor de un supuesto diálogo, sembraron el desconcierto. Salí al paso de ellas inmediatamente con un artículo, que ignoro por qué circunstancias Los Sitios publicó con mucho retraso...

...estoy con franqueza amigo Boix asqueado, asqueado en todos los sentidos, la incompreensión es enorme...

...Ruégole lea con atención la memoria y haga a su criterio lo que crea debe hacerse.

Quedo como siempre a su disposición etc.

Juan Nadal"

En data 22 de març, el Sr. Boix s'adreçava al *jefe nacional* de Pesca Fluvial amb aquest termes:

"...En relación al lucio un sector de los aficionados está injustificadamente alarmado, por creer que el lucio es un pez tan voraz que incluso es peligroso para las personas que se bañan en el lago, o toman parte en los concursos de natación. A fin de desvanecer este temor mucho agradecería Vd. se dignase remitirme un escrito en el que se haga referencia a este aspecto del lucio, y así contrarrestar el artículo de una revista barcelonesa en que se describía esta especie como un pequeño tiburón de agua dulce..."

No tinc constància que es contestés aquest prec del Sr. Boix. Sí hi ha un escrit de l'ingeniero jefe de la 7ª Región que diu:

"...hemos pasado información a la Jefatura Nacional del Servicio, para ver la posibilidad de repoblar el próximo mes de setiembre el mencionado lago con carpa real..."

La repoblació dels primers lluços de riu a l'estany

El 25 de juny de 1955 és la data de la primera tirada d'assaig a càrrec del Servicio Nacional de Pesca Fluvial y Caza de diversos centenars de lluços de riu de dos mesos d'edat a l'estany.

El 22 de març de 1956 hi ha el lliurament de 80.000 alevins de lluç de riu i un centenar de reproductors de carpa reial per part del Servicio Nacional de Pesca Fluvial y Caza.

En carta datada el 15 de març de 1957, el Sr. Nadal anuncia al Sr. Boix que el president de la 7a Regió de Pesca, Sr. Roch Carulla, ha aconseguit de la *Nacional* l'enviament d'un important contingent d'alevins de lluç de riu per a l'estany.

Els esforços i maldecaps esmerçats pel Sr. Boix havien fructificat. El lluç de riu era ja una realitat a les nostres aigües.

El 10 de gener de 1958 s'agafà el primer lluç de riu en aigües del nostre estany, l'aclimatació d'aquest peix era un èxit.

Molts dels mitjans d'aquell temps, es feren ressò d'aquest fet, molt bones plomes del moment hi dedicaren llargs escrits

A continuació en transcriu alguns, però tenint en compte la importància d'aquella repoblació primer voldria fer una descripció d'aquest peix, que no té res a veure amb els nostres peixos del llac:

El lluç de riu

De la família dels esòcids i concretament dels teleostis és de cos allargat i està cobert de petites escames llises i adherents. Té un cap aplanat amb una boca gran, armada d'una potent dentadura emplaçada a la mandíbula inferior, amb una manca total de dents a la mandíbula superior. Aquestes són de diferents mides i estan destinades a diferents activitats. Unes serveixen per trencar, d'altres per

premsar, ni hi ha de mastegadores i d'altres trituradores. En alguns exemplars se n'han arribat a comptar fins a set-centes.

Té només una aleta dorsal ubicada a la part inferior del cos, precisament sobre l'aleta anal. El seu color depèn sempre de les aigües, si bé la majoria tenen tonalitats brillants. La part superior del cos, és de color verd fosc i el ventre blanc platejat, a la vegada que moltes taques grises matisen capritxosament certs espais dels esòcids.

Aquest peix acostuma a viure en solitari, resta moltes hores quiet i amagat a l'abric de la vegetació aquàtica, però preparat per atacar la víctima que se li posi a l'abast.

Tota aquesta aparent tranquil·litat desapareix a l'època d'aparellament, en què es mostra extraordinàriament actiu i desplega grans recorreguts per cercar les femelles de la seva espècie. Aquestes dipositen els ous sobre les plantes aquàtiques en molts casos quasi a flor d'aigua. Són ous adherents de color vermellós, es calcula que la quantitat que deixen està en relació directa amb el seu pes i se xifra en 30.000 per quilo. El procés d'incubació dura uns quinze dies. La carn de lluç de riu és excel·lent, se la considera fins i tot superior a la de la truita, és de color blanc de consistència dura i de mol fàcil digestió. El pes ideal per ser cuinat és de dos a tres quilos màxim fins a quatre, pel fet que més grans tenen la carn ja molt feta. Per capturar-los no tan sols es necessària molta habilitat, sinó també una certa força per resistir les seves estrebades quan se sent clavat. Tot això fa que es converteixi en un peix interessant. I els pescadors ens consideràvem feliços que el lluç de riu fos el nou habitant de les aigües de l'estany. La controvèrsia que originà que es volgués reintroduir aquest peix fou extraordinària. Varen sortir defensors a ultrança de l'espècie al mateix temps que detractors aferrissats que el desprestigiaven, no pel coneixement que en tenien, sinó per la temença que fos veritat el que se'n deia.

Tal com deia, insereixo a continuació uns quants articles publicats a l'època:

Revista *Destino*, número 682.
2 de setembre de 1950

“Recientemente sostuvimos una larga conversación con un gastrónomo extranjero sobre peces. Este nos refirió la sorpresa que le había pro-

Josep Félez i Ferran Vendrell, amb dos lluços no gaire grans. 1953.
Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

En Daranas amb un lluç de riu.
1960. Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

ducido no haber en los buenos y numerosos restaurantes de España el codiciado plato de lucio. Pero su extrañeza fue mucho mayor cuando en uno de los hoteles de lujo, al exponer su deseo de que le sirvieran dicho plato, le manifestaron que desconocían en absoluto su existencia.

Como es natural, nos apresuramos a satisfacer su curiosidad, pues conocemos el lucio tanto en su aspecto zoológico como gastronómico. Así pudimos indicarle la imposibilidad de poderlo comer en nuestra península, recomendándole al mismo tiempo que si tenia ocasión de regresar a su país a través de Francia, pasara por Lyon, con la completa seguridad de que en cualquier restaurante encontraría las famosas “Quenelles de Brochet” o bien “Le Brochet poché au berre noisette”, amén de otras varias condimentaciones a base de Lucio....

....Los lucios alcanzan gran tamaño, pues a los cinco años de edad llegan a pesar quince kilogramos, midiendo 1,30 metros de longitud. En algunos países de Europa donde abundan y prosperan se han pescado ejemplares de 1,60 metros de largo y veinte kilogramos de peso.

....En Francia se hallan muy difundidos y se encuentran en muchísimas corrientes acuáticas... Se trata de un animal carnívoros, de una ferocidad extremada y exterminador de las restantes especies. Un piscicultor austriaco, le aplicó el calificativo de “tigre de las aguas” y el naturalista Lacepede le asigna un epíteto parecido.

....Evidentemente un pez de estas características ha tener a la fuerza admiradores y temperamentos más conservadores, que puedan estar en contra.

Juan Cabane”

Los Sitios, 21-IV-1954:

“El lucio es sabroso y pacífico”

“...Para los aficionados a la pesca con caña, la noticia de que en el río Tajo se ha pescado un lucio de 9 Kg. ha producido gran interés, por cuanto viene a confirmar la perfecta aclimatación de la citada especie desde su importación en 1949.

...su carne es de excelente calidad, mas a fuer de sinceros, hemos de confesar que el motivo de máxima atracción para los pescadores de caña es el estrictamente deportivo, es decir la posibilidad de clavar un ejemplar de regular tamaño, que como el lucio no se rinda fácil-

mente, luchando virilmente, con duros tirones sumamente peligrosos para la relativa fragilidad de los aparejos. El lucio tiene gran resistencia física y dado el tamaño y peso, puede decirse que ha llegado el desideratum de la pesca fluvial con caña.

...El lucio convive en perfecta armonía con otras especies, no es de extrañar por tanto la afición que ha despertado a los aficionados a la caña, la noticia de que existe el proyecto de su introducción en el Lago de Bañolas. Tras varios intentos de repoblación de dichas aguas, todos ellos con resultados nada halagüeños hemos de confesar que el Lago de Bañolas se halla prácticamente despoblado, sin valor deportivo y con riqueza piscícola nula. Sabemos que el proyecto señalado ha sido consecuencia de un detenido y profundo estudio, habiéndose llegado a la conclusión de que dadas las condiciones biológicas del lago, de escasísimos recursos alimenticios para los peces, la especie indicada para repoblación, el lucio por su condición de ictiofano, y para cuya manutención deberá instalarse en una orilla del lago un criadero de carpitas.

Al propio tiempo el lucio, eliminaría el escardino, especie parasitaria del lago de valor nulo.

En cuanto a peligros o simples molestias que el lucio pudiera producir a los bañistas, es una posibilidad tan remota, que resulta pueril tomarla en consideración. Esta especie no ataca al ser humano, tal vez infunda cierto temor el crecido número de dientes que tiene el lucio (unos 700, mas hemos de tener presente que estos se hallan distribuidos entre la lengua y el paladar, por lo que para morder ha de engullir primeramente a la víctima, posibilidad, a nuestro juicio, un tanto difícil si el agredido es un ser humano...

Mucho más factible habría de resultar la mordedura de peces marinos, algunos de los cuales tienen además espinas en su parte externa cuya rozadura puede irritar a la piel del bañista, no obstante reconocamos que estos peligros, más o menos remotos, no impiden que nos sigamos chapuzando en nuestras playas...

Pudiera aun alegarse contra la realización del proyecto, que con la introducción del voraz lucio quedaría comprometido el porvenir piscícola del lago, con vistas a futuras repoblaciones, con otras especies que, en el futuro, pudieran parecer más interesantes.

Nada más fácil que eliminar el lucio en las aguas del Lago: bastaría con suprimir el criadero de carpas para hacerles la vida imposible por carencia de elementos comestibles; sería sencillísimo entonces pes-

Ferran i Christian Vendrell ens mostren els trofeus. 1960.
Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

Janfer Vendrell amb un lluç de riu quasi tan gran com ell.
Anys seixanta. Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

En Julio de can Morgat i en Jordi Bosch, cofois amb la magnífica peça. 1961.
Fotògraf: Josep M. Mateu Tarafa.

El senyor Fontàs, el senyor Costa i el senyor Vergé, president de la Societat de Pesca. 1961.
Fotògraf: Josep M. Mateu Tarafa.

Josep Costa amb un lluç de riu que ha de pesar força. 1961.
Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

carlos con caña o trimer. En el peor de los casos se habría logrado eliminar el parásito: el escardino, de valor, como decimos más arriba, nulo.

Como aficionados y como gerundenses, hemos de felicitar al Sr. Juan Nadal, presidente de la Federación Provincial de Pesca de la Provincia de Gerona por el apoyo que nos consta viene dispensando al comentado proyecto, cuya realización ha de brindar, no lo dudamos, un gran interés no solo para Bañolas, sino para la afición en general y habrá de influir favorablemente en el interés turístico de la Provincia de Gerona

AGUSTÍN GONZÁLES”

REVISTA DESTINO (sense data):

“En Cataluña, en pleno corazón del Ampurdán, está la bellísima panorámica del Lago de Bañolas en la provincia de Gerona. El lago ha sido declarado Paraje Pintoresco por la Dirección General de Bellas Artes.

Si este precioso foco lacustre, pletórico de encantos naturales, situado al fondo de un extenso valle rodeado de un montañoso anfiteatro de copiosos robledales, de aguas transparentes con reflejos de verde oriental estuviera enclavado en Francia, Suiza o Italia tendría fama mundial.

La fauna piscícola de este lago, hasta hace poco tiempo fue importantísima. Se puede citar dentro de su condición autóctona, el barbo, la tenca, y la bagra, debiéndose añadir a esta especie de ciprinidos las fructíferas repoblaciones de carpas efectuadas periódicamente a partir del año 1910 hasta 1951, lográndose pesquerías fabulosas de todas las especies citadas.

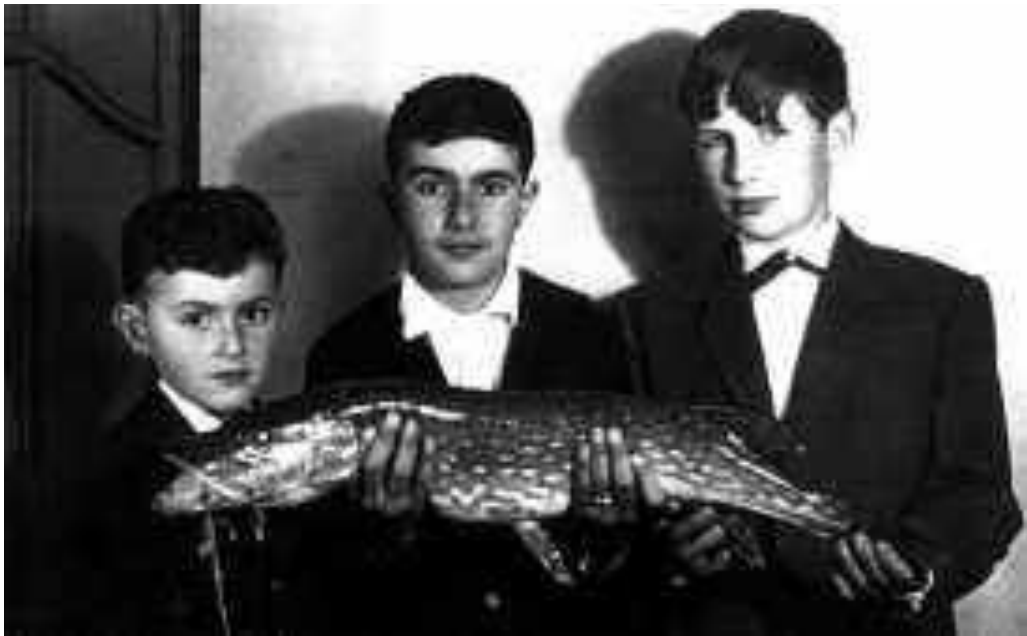
Pero lo malo es que hoy el celebre Lago está enfermo. Su esterilidad piscícola, por desgracia, es achacable a diversas causas más o menos hipotéticas, nacidas al parecer de transformaciones naturales que afectan a la composición de sus aguas, muy recargadas de sales calcáreas, conteniendo en disolución varias materias minerales, como es el anhídrido sulfúrico, cloruro de sodio, óxido de calcio, sulfato cálcico y magnesio.

A esto hay que añadir la existencia de un fatídico pez, el escardino, con el que tiempo ha se repoblaron sus aguas.

Felip Tarradas amb un bon exemplar. Anys seixanta.
Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

Els futurs doctors Brugada, en Pere (al mig) i Josep Brugada
(a l'esquerra), amb un amic. 1961. Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

La triste realidad es que hoy ha desaparecido del lago de Bañolas su riqueza piscícola y que, según entendemos, el grave problema de la degeneración del mismo queda circunscrito a dos causas: la transformación del elemento agua o la perenne existencia del malhadado escardino único superviviente en las aguas del lago. Este pequeño pez dueño y señor de los dominios lacustres en profusión de plaga, que sin hipérbole, podría contarse por millones, ha destruido en poco menos de tres años todas las puestas de huevos.

En nuestra visita al pintoresco lago nos acompaña el Alcalde de Bañolas, don Miguel Boix. Nos habla de los proyectos de contrarrestar la palinganesia del lago que luego después fueron ampliados y confirmados, por el técnico de Pesca de la Sociedad de Pesca de Olot don José Mª Agustí, doctor en medicina y licenciado en Ciencias Naturales, autor de un documentado estudio sobre la pobreza ictiológica del Lago de Bañolas, sus posibles causas y remedios para su restauración.

Se habla entre los pescadores gerundenses de aclimatar a sus aguas el lucio, argumentando que sería esta la única manera de exterminar el funesto escardino.

Por nuestra parte, nos permitimos brindar la idea de estos entusiastas pescadores a don Jaime de Foxá, Jefe Nacional del Servicio de Pesca Fluvial, a fin de que por el Instituto Forestal de Investigaciones y experiencias, se proceda con toda urgencia, como tramite previo, al análisis químico de las aguas del lago, estudio de la flora, y posibilidades de repoblación del lucio.

Queden, pues, esperanzados los deportistas de la caña, que al tomar cartas en el asunto el camarada Foxá, máxima autoridad de la piscicultura española, al cual nos dirigiremos, el problema del lago de Bañolas quedará resuelto, si ello es factible.

J. Joaquín Lozano”

No podem negar que els escrits que es feien i també segons qui els feia era ampul·losos i regalimaven una adulació innecessària.

Però per bé o per mal, el nostre estany tenia un nou habitant. Ara calia estar pendent dels esdeveniments i esperar.

Per molts aquest peix era un doble repte. Primer per saber com es desenvoluparia a les nostres aigües, i si seria el que necessitàvem per netejar-les de gardins. I el més important que quedava pendent de saber era com l'acolliria el nostre públic.

En Joan Bosch, L'avi Barraca, i un amic seu. Anys seixanta. Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

Un lluç de riu de mida més que considerable. 1961. Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.

L'arribada d'aquest peix a les nostres aigües fou espectacular, cada exemplar que es pescava era un esdeveniment, les seves mides el convertien en un exemplar de fotografia: el lluç de riu a casa nostra havia trobat un lloc on tenia abundància de peixos per menjar, i la seva trobada amb els gardins que infestaven l'Estany tingué un doble avantatge: es convertia un peix parasitari en excel·lent menjar per a ell i a la vegada es feia una neteja exhaustiva del gardí, ja que en seleccionava l'espècie, per la qual cosa aviat es pescaren gardins en bon estat de salut amb pesos de fins a quasi el quilo.

Els pescadors habituals i persones que no havien agafat una canya des de la infantesa, i alguns que ni a la infantesa, es convertiren en pescadors de lluç de riu. L'esforç valia la pena. Com ho demostren les fotografies que acompanyen aquest escrit, on es pot comprovar, l'espectacularitat dels exemplars i l'expectació del públic. Jo al seu moment també en vaig agafar alguns i puc certificar que la seva carn és exquisida. La meua mare el cuinava de meravella, seguint les indicacions del Sr. Josep M. Terradas l'amo en aquells moments de l'hotel Flora i excel·lent cuiner.

No obstant el seu èxit aclaparador, tal com temia el Sr. Boix, un sector de la població estava en contra d'aquest animal. Les seves dimensions i la seva dentadura preocupaven una cert part de la població. Per altra banda, a poc a poc se li varen anar descobrint inconvenients, el més important és, que és un peix gandul i només pica quan té gana, cosa que fa que moltes vegades en tinguís dos o tres a la punta de la canya i que no hi hagi manera de fer que ataquin, és igual que sia pescant amb peix viu o amb artificial.

Asociación de Pescadores Deportivos "El Lago"

La constitució de l'associació

Sota aquest nom tant llarg i espectacular, iniciava el seu camí la Societat de Pesca de Banyoles.

Aquesta societat, constituïda primerament com un apèndix de l'Ajuntament, i feta només per poder celebrar el concurs de la Mare de Déu d'Agost, tingué com a primer president el Sr. Josep Teixidor, substituït posteriorment pel Sr. Juan Costa Pau, però tant un com l'altre sense cap autonomia, eren simplement una part de l'Ajuntament i escollits per a una sola finalitat.

És el 22 de desembre del 1959 quan el mateix Sr. Alcalde, per indicació expressa del Sr. Joan Nadal, proposa com a president perquè munti la Junta corresponent el Sr. Josep Vergé Caballe.

La Junta que va muntar el Sr. Vergé fou:

Francesc Pla, secretari

Joaquim Colomer, vicepresident

Salvador Duran, tresorer

Enric Juncà Llurba, cap dels serveis repoblació

Eudald Santamaria, comptador

Vocals: Jaume Ill, Josep Felez, Josep Viñolas i Josep Roura

L'últim acte oficial de l'Ajuntament, abans de constituir l'entitat fou una recollida de carpes a Pals, que tingué lloc el dia 20 de desembre.

En aquelles dates el nostre asil no disposava ni del confort, ni l'abundància de què ara disposen, érem un ens no diré abandonat a la mà de Déu, però quasi. Des de la nostra entitat, per intentar donar un suport, malgrat que fos molt minso, ens vàrem inventar un con-

L'últim concurs de pesca del senyor Miquel Boix. A l'esquerra hi ha el senyor Joan Costa Pau, que aleshores era president de l'Associació de Pescadors. Anys cinquanta. Recull documental de Salvador Boix.

Marxant cap a l'estanyol. Anys cinquanta. Fotògraf: Cruells. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

curs de pesca a benefici d'aquesta entitat. Crec que es important que el primer gest que va fer la nova Societat fos a favor dels necessitats.

El 28 de gener de 1961 va haver-hi la repoblació a l'Estanyol amb 2.000 carpes dels arrossers de Pals.

El 2 de febrer de 1961 el president Sr. Vergé presenta la dimissió per motius familiars. L'amic Vergé, durant el seu curt mandat, fou un bon president, dedicat en cos i ànima a la repoblació; fou un goig col·laborar-hi.

La seva renúncia ens agafà a tots de sorpresa i la reacció nostra fou lenta. Tots vàrem dimitir, com és preceptiu, però això no solucionava res. Els més joves havíem d'estar a veure què feien el sots-president i altres persones grans, que varen optar per estar sense president. Però com que això era irregular la Federació Provincial de Pesca va proposar una reunió general, presidida per l'alcalde, Sr. Lluís Hereu, amb el tinent d'alcalde, Sr. Josep Teixidor, i el president de la Federació Provincial de Pesca. El resultat d'aquesta reunió fou muntar una gestora, amb l'encàrrec de trobar un president.

El 3 d'abril de 1962 hi va haver una altra reunió general, presidida pel president de la Federació Provincial Sr. Joan Nadal, amb els tinents d'alcalde Srs. Josep Branyes i Josep Teixidor i amb la Junta dimitida.

La presidència de Salvador Duran a la Societat de Pesca

Del resultat de la reunió derivà una nova junta, de la qual va ser escollit president Salvador Duran i Coderch, sots-president Pere Colomer, secretari Joan Tarrades, tresorer Joan Bertran, i vocals. Joaquim Vilardell i Jaume Ill.

Aquí vaig iniciar una presidència que durà 24 anys, amb les conseqüents reeleccions cada quatre anys. Va ser una presidència dedicada fonamentalment a la repoblació, donat que estàvem convençuts que l'única manera de tenir peix a les nostres aigües era repoblant-les i repoblant-les.

És en aquell moments quan el Sr. Joan Nadal ens presentà Mr. Carboneill, President de la Federació de Pesca del Pirineu Oriental, persona que ens manifestà de manera immediata una gran amistat, i ens va posar a l'abast uns coneixements de repoblació a anys llum dels que teníem, al mateix temps que ens feia avinent la seva cordia-

litat i la seva manera senzilla d'entendre la vida. La nostra relació fou molt agradable i ens podem congratular que durà molts anys, i que d'ella en vàrem extreure unes grans ensenyances.

Aleshores, existia una diferència abismal entre els coneixements piscícoles de tota mena dels francesos i dels espanyols.

A Espanya, per obtenir informació respecte al tema que ens ocupa, calia demanar-la a la Provincial, aquesta a la Regional i per últim arribava a Madrid, que era qui gestionava la resposta. Els francesos feien la pregunta a Perpinyà, que era qui responia sota la seva responsabilitat, perquè tenien els elements necessaris i els coneixements suficients per poder amb pocs moments emetre la resposta.

Els francesos del Pirineu Oriental tenien un guarda *chef* d'extraordinària vàlua que sabia de peixos més que ningú. Després d'uns anys de gaudir dels seus coneixements, fou pujat d'escalafó i nomenat guarda *chef* de França, equiparat amb els millors de la nació.

Per això és natural que fossin els francesos qui ens assessoressin quan teníem qualsevol dubte.

En el nostre camí de repoblacions era lògic i natural que ens sortissin dubtes constantment.

En una de les visites, vàrem tenir ocasió de comprovar el resultat de la pesca elèctrica, que ens va entusiasmar. Era el remei que necessitàvem per al nostre estany, uns dies de pesca elèctrica i s'haurien acabat els jardins, i podríem escollir vertaderament els peixos que interessaven per a les nostres aigües.

Molt aviat els tècnics francesos en feren baixar dels núvols. La pesca elèctrica només servia en llocs de poc cabal d'aigua i això traslladat a l'estany era completament inútil, més si teníem en compte que per les profunditats tan variants del llac s'hauria de donar un voltatge tan gran en algun indret que uns peixos quedarien rostits i la majoria ni se n'adonarien. Per tant, tot i que ells podien fer-ho, atès que posaven a la nostra disposició completament gratuït el servei de la seva gent i les seves màquines, ho varen desaconsellar totalment, ja que hauria estat perdre el temps.

Per Decret Llei del 25 d'abril de 1963, es tornava a constituir el Patronat del Llac, amb la finalitat de:

“Promover y defender el planteamiento urbanístico de la zona a través de un plan especial para la protección del paisaje, conservación

Concurs de pesca del lluç de riu. A l'esquerra el senyor Narcís Arpa, president del Patronat de l'Esport, al seu costat Don Julián Arenas Cárdenas, enginyer en cap d'ICONA; d'esquena, Salvador Duran; de cara i gesticulant, el president de la Societat d'Olot i més a la dreta, el senyor Grabolosa, tècnic de la Societat d'Olot. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Participants en el concurs de pesca del lluç de riu. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

y valoración de los monumentos histórico-artísticos, elementos naturales y urbanos que contribuyan a caracterizar el panorama y velar por su debida protección.

Propagar las bellezas del Lago.

Velar por la riqueza piscícola y forestal

Propulsar las actividades deportivas y el fomento del Turismo

Gestionar y pedir a los Organismos Públicos, la construcción o mejoras de las obras o servicios públicos de interés.

Art. 3º Limitar el uso del suelo y de las edificaciones y el destino de estas.

Determinar la configuración y dimensiones de las parcelas edificables.

Prohibir la construcción y usos perjudiciales al fin que se propone el Patronato etc.”

I així 14 articles més.

“La sede del Patronato estará radicada en el Ayuntamiento de Bañolas. Sin embargo las reuniones se celebrarán en la población que disponga el presidente de la convocatoria”.

Com que el president era el governador civil, les primeres reunions se celebraren al Govern Civil, en una impressionant Sala d'actes.

Formaven part del Patronat:

“el Presidente Exmo. Gobernador Civil de Gerona

Exmo Sr. Presidente de la Diputación Provincial de Gerona

Exmo Sr. Presidente de la Cámara de Comercio Industria y Navegación de Gerona

Exmo. Sr. Conde de Marsal

Exmo Sr. Alcalde de Bañolas

Sr. Arquitecto Provincial y Delegado de Bellas Artes Sr. Claret

Sr. Arquitecto Municipal de Bañolas Sr. Figueras

Sr. Secretario del Ayuntamiento de Bañolas

Dos concejales del Ayuntamiento de Bañolas

Dos vecinos de Bañolas

Don Juan de Palau, pintor y paisajista

Exmo. Sr. Alcalde de Porqueras

Dos Concejales del Ayuntamiento de Porqueras

Salvador Duran i Don Julián Arenas parlen de les repoblacions envoltats de concursants. Recull documental de Salvador Duran i Corderch.

Detall de l'aparcament dels cotxes dels concursants, al fons s'hi veu l'estanyol. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Sr. Secretario del Ayuntamiento de Porqueras
Dos vecinos de Porqueras
Presidente del Club Natación Bañolas
Presidente de la Asociación de Pescadores Deportivos el Lago”

Impressionava, i molt especialment als que érem novells en aquesta mena de reunions, sobretot en els moments en què havíem d'adreçar alguna petició per fer el que fos al llac en pro de la pesca. Però aquestes reunions progressivament van anar concretant-se a l'Ajuntament de Banyoles, on era més fàcil d'entendre'ns, ja que al cap i la fi els problemes que discutíem eren de Banyoles i Porqueres.

La fama del Patronat és que no va servir per a res. Tal vegada va servir per poca cosa, o qui sap si per molt més del que pensem, donat que era una eina a la qual els ajuntaments recorrien quan la proposta d'edificació no era prou clara.

El que sí puc testimoniar, és que si no hagués estat per tres persones del Patronat s'hauria permès l'edificació d'un mur al voltant de la Caseta de Fusta, amb la qual cosa tota una part de l'estany hauria quedat sense accés. Aquest tres senyors varen estar discutint amb l'alcalde, que estava decidit a acceptar la venda d'aquella parcel·la, des de les cinc de la tarda fins quasi a la mitjanit, quan aquest va accedir a prohibir que prosseguís la venda.

Si més no en aquells moments es va salvar una situació que hauria pogut derivar en què es fes molt problemàtic accedir a tot el perímetre de l'estany.

Crec que encara que el Patronat no hagués fet res més que això sol ja hauria quedat justificada amb escreix la seva existència.

El concurs provincial de pesca del lluç de riu

El 12 d'octubre de 1982, vàrem portar a terme el primer concurs de lluç de riu de la Província. Causà gran expectativa, com demostra el fet que hi assistiren pescadors d'arreu. Feia goig veure tot al voltant de l'estany aquell reguitzell de pescadors. Vàrem col·locar-ne fins 400. Presidiren el concurs les autoritats municipals, les federatives i l'enginyer de la Forestal, el Sr. Julián Arenas Cárdenas, persona en la qual sempre la nostra entitat trobà un fort recolzament. Les

II CAMPEONATO PROVINCIAL DE PESCA DEL LUCIO Y BLACK-BASS

Patrocinio: Federación Provincial de Pesca

Organización: Sociedad de pesca de Bañolas

Lugar: Lago de Bañolas

Día: 23 de Febrero 1969

Concentración: 6'30 mañana en el Restaurante El Ciano

Horario: De 7'30 a 12'30 mañana.

Reparto de premios: Al final del Campeonato en el Restaurante El Ciano

Inscripción: Gratuita, rogando nos manden la misma antes del día 20 en que queda totalmente cerrada.

Café: Pueden utilizarse acei

Modalidad: Cebo vivo, cucharilla ó Devon (excepto el que no mueva solo)

Cebo vivo: Es necesario que cada uno se lo lleve

Devones cucharillas y señas: Para los que concurren, habrá un servicio de ventas de los que son indispensables.

Cédula Federativa y Licencia: Son imprescindibles, y el nº de la cédula hay que inscribirlo en la inscripción.

Casaca: Para los que interese adjuntarse coste y precio y rogando nos avisen antes del 20 el número de concurridos.

Medidas mínimas: Lucio 40 cms. Black-Bass 35 cms.

Campeonato Provincial de pesca del lucio y black-bass.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Un menú a El Cisne. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

captures, encara que no gaire abundoses, permeteren entregar tots els premis i deixar un bon regust a tots els participants, que varen passar una jornada molt interessant.

Els pescadors dels anys 60 als 90

A diferència d'aquells pescadors de principis de segle, que per anar a pescar s'havien d'abillar de manera diferent de l'altra gent, els pescadors d'aquest període portaven la vestimenta normal, amb abrigalls per al fred o la pluja i molts, especialment aquells als quals ja ens quedaven poques teules, amb el cap tapat, per tenir-lo protegit ja fos del sol o del fred.

El que havia evolucionat en gran manera eren els estris. Una majoria emprava canyes de fibra de vidre, lleugeres i resistents, que amb molta menys llargària que les de canya, mitjançant el carret permetien dominar un bon tros d'aigua.

Els esquers també eren diferents, a més dels habituals en disposàvem d'un bon assortiment d'artificials. Molt especialment recorriem a les mosques amb el *buldó* (vocal francès que designa bola, i és que és una bola de plàstic transparent que s'emplena d'aigua per poder llançar les mosques al lloc on cal agafar el peix.)

L'amic Nadal, extraordinari pescador, m'ensenyà l'ús de les mosques una tarda a l'Onyar. Fou una lliçó magistral, em deixà manejar la canya i vaig creure que ja en sabia. Als pocs dies amb l'amic Jaume Ill agafàrem la bicicleta per anar a Vilert. Un cop a lloc, jo, fent ostentació de sapiència, li vaig dir: "Jaume, avui només porto mosques artificials i ja veuràs la pescada que faré". En Jaume, que més aviat era sorneguer, quan portava prop de dues hores sense saber com sortir-me'n es mofava del meu fracàs. Ho va fer fins al moment en què vaig aprendre a conjuguar la velocitat de recollida i la forma de moure la canya. Allò va ser una disbauxa, fins al punt que en Jaume, plegant els seus estris se'm quedà contemplant i a la vegada gaudint com jo. La setmana següent tots dos vam portar mosques artificials i res més.

Per a lluços de riu i black-bass empràvem altres artefactes una mica més grans, però tan falsos com les mosques

El Patronat Banyolí de l'Esport

Al Ple Municipal del 27 de desembre de 1979 tingué lloc l'aprovació del Patronat Banyolí de l'Esport. Era una eina creada per emprendre una labor genèrica a favor de l'esport local, un òrgan amb personalitat jurídica pròpia que tenia per objecte la promoció i coordinació de la cultura física i esportiva de la nostra ciutat i comarca.

Es volia estructurar l'incipient esport comarcal intentant de fer un treball conjunt entre tots els pobles de la comarca.

La junta, presidida pel Sr. Narcís Arpa, era prou àmplia perquè hi estiguessin representats tots els estament esportius, tant en l'àmbit de clubs com d'escoles.

A més de fomentar totes les modalitats esportives en general es pretenia portar l'esport a l'escola, fomentar la gimnàstica rítmica i organitzar campionats escolars.

El 24 de setembre de 1982 s'inaugurà el Casal de l'Esport al lloc denominat Can Quim del Rec.

Crec de bona fe que en el moment en què va ser creat, el Patronat fou una gran eina per a moltes entitats, que gràcies al seu suport varen aconseguir avançar en la seva tasca.

El Patronat va crear la Festa de l'Esport, en la qual totes les entitats procuràvem presentar els nostres millors esportistes amb la finalitat que sortissin guardonats. Va esdevenir una festa molt important, fins al punt que el local on se celebrava quedava petit per la gran afluència d'esportistes i clubs interessats a participar-hi. Malauradament, ja no se celebra.

Vivers Dubish

El que sí que ens varen aconsellar els francesos era que nosaltres produíssim les nostres pròpies carpes, i així disposaríem sempre d'una qualitat homogènia de carpa reial. Per això ens proposaren construir més o menys a l'embocadura de la ribera castellana uns vivers Dubish. Es tractava d'una instal·lació senzilla, que en el futur podria esdevenir cabdal per a la repoblació. Aquests vivers no eren altra cosa que uns forats a terra, un d'uns cinquanta metres de llargada per vint d'amplada, d'una profunditat d'un metre, al centre dels

Recordatori de la Inauguració del Casal de l'Esport.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Els vivers Dubish.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

quals hi havia d'haver un rectangle de terra de quasi un terç del total, que s'aixecava fins a mig metre de la superfície, o sia que era un rectangle dins un altre. Els reproductors que haurien d'estabular-se al seu interior tindrien la facultat de donar tota la volta al rectangle i les femelles podrien fàcilment dipositar els ous a la part més alta, on hi hauria herba i branquetes de bruc amb l'intent de facilitar la fresa. Els mascles podien inseminar els ous, i tan punt aquesta operació s'acabés es podia procedir a treure els reproductors perquè no es mengessin la posta. Passats uns quants dies, quan els alevins ja haguessin sortit de l'ou, es passarien a un altre dipòsit molt més gran per mitjà d'una canonada, en el qual s'hi haurien d'estar uns quants mesos, fins a adquirir la mida adequada per ser lliurats a l'estany.

Aquests dipòsits, fets al terreny indicat pels francesos, havia de tenir un cost aproximat de 60.000 pessetes.

Oportunament vàrem presentar els plànols a l'alcalde Sr. Andreu Agustí, el qual trobà bona la idea, però ens va dir que el lloc que havíem escollit era inviable i que només es podien fer al costat del Mirallac, el lloc que avui ocupa el tennis. Li vàrem argumentar que allà no seria pràctic, però ell, inflexible, ens digué o aquí o no es poden fer. Acceptàrem, però els inconvenients varen sorgir d'una manera immediata. Primer, aquella instal·lació que havia de costar només 60.000 pessetes, aquí passa a costar-ne 440.000. I aquells peixos que havien de marxar directes a l'estany sense ser manipulats els havíem de recollir a mà. No obstant no ens lamentàrem, la primera producció obtinguda va ser de 30.000 carpes adultes. La cosa funcionava.

Abans de continuar és bo que expliqui d'on vàrem portar els reproductors i de quina manera.

Al nostre país, no teníem reproductors de carpa reial per enlloc més que per a les piscifactories estatals, per tant ningú ens en podia facilitar. Foren els francesos els que com sempre ens brindaren la solució. De la piscifactoria de Marsella ens aconseguiren cinc femelles i tres mascles, que ens enviaren per carretera un diumenge determinat.

Oportunament el dissabte anterior anàrem al Govern Civil a demanar el passi corresponent al Sr. Governador, que prèviament ja havíem demanat, junt amb el corresponent informe del que volíem passar per Duanes. Al Govern Civil, tot i que teníem dia i hora convinguts, no hi havia ningú, ni el governador ni el secretari que

ens havia donat la cita. Ara què fem? Desmuntem el que ha costat tant de muntar? Vàrem decidir jugar-nos-ho el tot pel tot.

El diumenge al matí, en Joan Tarrades, aleshores secretari de l'entitat, i jo ens personàrem a la duana de la Jonquera, al mateix moment que arribava l'expedició. El primer que vaig fer fou demanar pel Vista i amb tota la cara li pregunto si ha arribat el Sr. Governador, a la qual cosa em contesten que no, i llavors començo a lamentar-me que els documents de l'expedició els tenia ell (cosa que era veritat). El Vista, amb ganes de quedar bé una vegada ben explicat tot, ens diu que no ens preocupem i que marxem tranquils, que ja entén que aquells animals no podien estar tanta estona al sol. A part de tenir en compte això el Vista ja els havia posat aigua, de fet tothom estava pendent d'aquells animals, que per altra banda feien molt goig, i és que el que pesava menys feia 10 quilos.

Seguidament tota la caravana férem cap a casa nostra, on arribàrem contents i satisfets d'haver pogut resoldre la papereta i disposar dels reproductors degudament condicionats dins el seu lloc.

Malgrat els bons resultats que anàvem assolint amb aquesta instal·lació, la necessitat d'aquell espai de terreny tan ben situat obligà el Sr. Alcalde, una vegada transcorregut un temps, a desdir-se d'allò que havia ofert uns anys abans. Per tant, ens quedàrem sense els viviers, i aquí acabà la nostra aventura com a fabricants de peix. Però d'aquest afer en vàrem treure el convenciment que els viviers, fets on havíem demanat, tal vegada haurien estat la solució dels problemes de l'estany.

Anada a la piscifactoria d'Osca

A la tardor de 1964, la Federació ens donà avís que a la piscifactoria d'Osca tenia gran quantitat de carpes adultes i tenques, que volien treure perquè dedicarien tot l'espai al black bass, peix nou que arribava a Espanya.

Anar a Osca, per les nostres possibilitats era molt costós, però l'empresa Gimferrer SA ens deixà un camió de 15 tones, amb el xofer i dos ajudants, i Agustí SL tants dipòsits com vàrem necessitar per omplir la caixa del camió. La resta de l'expedició vàrem emprendre

Anada a la piscifactoria d'Oscà. Sopar a la fresca. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Anada a la piscifactoria d'Oscà. El camió de transport. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Exemplar de black-bass. Anys seixanta. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

el camí en un cotxe d'en Pere Barba, que era un híbrid entre cotxe i furgoneta, en el qual vàrem encabir 9 homes, tots voluntaris de l'entitat. El menjar cadascú el portava de casa seva, ja que no hi havia diners per anar al restaurant.

Vàrem arribar a la piscifactoria prop de les cinc de la tarda, carregàrem i ens mostraren la nova joia piscícola: el black bass. Era un peix que estava en estudi, les qualitats del qual, que se li van saber molt aviat, el farien el rei dels nostres rius i estanys.

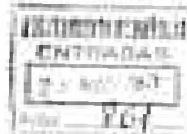
A entrada de fosc, després d'haver fet un mos, començàrem el que seria un llarg viatge cap a Banyoles.

He de fer constar que avui un viatge com aquell seria impensable pel trànsit que hi ha perquè a la caixa del camió, tenint cura dels peixos ens anàvem rellevant sempre quatre persones. Mentre durà la fosca simplement es tractava de vigilar per si algun saltava fora l'aigua, però quan començà a clarejar, vam notar els primers símptomes d'ofec, cosa que teníem perfectament controlada per mitjà de l'oxigen i l'aire comprimit que podíem injectar als dipòsits. La tasca, tot i que molt i molt laboriosa, era agraïda, principalment perquè ens va sortir bé, ja que quan arribàrem al llac ens vam adonar que la mortalitat de peixos havia sigut insignificant. En definitiva, que el viatge va ser molt ben aprofitat perquè ens permeté repoblar les aigües de l'estany amb 60.000 carpes adultes i 300 tenques, que bona falta ens feien.

El black-bass

Va arribar un moment en què ens vam adonar que el lluç de riu no estava donant el resultat que se n'esperava pel fet que és un peix al qual, en tenir els ous adherents i quasi superficials, la remor de les embarcacions el malmetien i feien requerir una repoblació quasi constant. Per altra part el seu interès esportiu era molt limitat, ja que moltes vegades no reaccionava davant cap mena d'esquer, i malgrat haver-hi molts lluços de riu en un indret, no hi havia manera de fer-los picar. Tot això sumat als bons informes que es rebien del black-bass, ens va començar a fer pensar a donar entrada al llac a aquesta nova espècie.

El black-bass anomenat també perca americana o llobarro de riu, prové dels Estats Units, on està estès d'un costat a l'altre del territori, quasi en tots els cursos fluvials i lacustres. És un peix que per les

Ilmo. Sr.

Salvador Durán Coderch, en nombre y representación de la Asociación de Fomentos Deportivos "El Lago", de la que es presidente, a V.I. atentamente EXPONE:

Que, dada la variedad de deportes que se practican en aguas del lago, lo que en algunas ocasiones ha motivado fricciones entre los practicantes del nuestro con los de otros, especialmente en el acuático, automotriz y estereotipados de alquiler, entre otros de las que son totalmente ajenos los directivos del Club Náutico, en los que existe muy buena armonía y con los que de los contactos hechos en distintas ocasiones, así como con los de ese Ilmo. Ayuntamiento, en trató de la conveniencia de delimitar zonas, esta Asociación de el presidencia esta

EXPONE como considerada como zona preferente de pesca la zona comprendida entre la denominada Sierra del Vilar y la punta norte que cierra la Sierra Castellana, aunque del Vilar incluido, lo que supondría, en aguas del lago propiamente dicho un área de orilla de unos 1.500 metros, con una anchura, en la que no podía ser circular entrecorriéndose a partir de la orilla del lago, de 50 metros, señalando al Ilmo. Ayuntamiento, en los lugares que estime convenientes, unas pastillas de cinco metros de ancho, debidamente balizadas, para efectos de embarcaciones.

A la vez esta Asociación que preside, sugiere que, por el Ilmo. Ayuntamiento se solicite del S.N.P.D.C.F.N. la citada zona, de la que se acompaña en anexo a escala 1:2000 una declaración COMO DEPOSITO DE PESCA, lo que inmediatamente redundaría en beneficio de las especies que pueblan las aguas del lago y Estero del Vilar, corriendo a cargo del referido Servicio la guardia policial, periódicas repoblaciones y las demás mejoras propias de las zonas acotadas, todo el que esta Asociación considera debería denominarse "COMO BALIZADO" y como tal debería figurar en las publicaciones que edita el mencionado S.N.P.D.C.F.N. y la Dirección Nacional del Turismo.

Desde que esperamos obtener de V.I. copio vide guardo Dize muchos años.

En las Palmas a veintidós de mayo de 1971.

Ilmo. Sr. Alcalde-Presidente del Ayuntamiento de SAN LUIS

Solicitud de zona preferente de pesca. 1971. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

El infrascrito, Secretario del Ilmo. Ayuntamiento de SALSAB,

CERTIFICA: El Pleno de este Ayuntamiento, en sesión celebrada el día veintiocho de mayo pñ., adoptó - entre otros - el siguiente acuerdo: - - - - -

" Se da cuenta seguidamente de la petición que formula Don Salvador Durán Coderch, Presidente de la Asociación de Pescadores Deportivos "El Lago" de esta Ciudad, interesando del Ayuntamiento, por los activos fondos que expone, sea solicitada de la Superioridad, la declaración de COTO DEPOSITIVO DE PESCA, la zona comprendida entre la denominada "Riera del Vilar" y la punta Norte que cierra la Riera Castellana, incluído el Estanque del Vilar, que abarca unos 1.500 metros, - con una anchura de 50 metros, a partir de la orilla del lago y señalando unos paños de 5 metros de ancho, debidamente balizados para atraque de embarcaciones.

De examina la petición y, estimando que ello puede ser de indudable interés a los efectos de promocionar la pesca deportiva, así como salvaguardar y fomentar las diversas especies piscícolas existentes, lo que podrá realizarse al obtenerse la protección de los organismos del Estado, al cuidar por vigilancia especial su conservación, la Corporación por unanimidad, ACUERDA: - - - - -

Primero.- Ceder, a precario, por un plazo de diez años, la utilización de la zona comprendida entre la denominada "Riera del Vilar" y la punta Norte que cierra la Riera Castellana, incluído el Estanque del Vilar, de una extensión aproximada de 1.500 metros y un ancho de 50 metros, para la creación de un COTO DEPOSITIVO DE PESCA, por estimar que ello ha de fomentar la riqueza piscícola del Lago.

Segundo.- El establecimiento del citado COTO se determina en el croquis de situación acompañado y el Servicio Nacional cuidará de su conservación, vigilancia y repoblación, así como de las mejoras convenientes que se estimen necesarias para el fin por el que se crea.

Tercero.- La autorización que se concede quedará sin efecto, caso de no llevarse a cabo la finalidad que se solicita. " - -

Para que así conste en el expediente que se instruye, libro y firmo el presente, visado por el Sr. Alcalde de SALSAB, a catorce de junio de mil novecientos setenta y uno.-

Vs. ps

El alcalde,

Permís de creació d'un Coto Deportivo de Pesca. 1971.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

seves especials característiques s'adaptava plenament a les nostres aigües. Res d'estrany fou que ens interesséssim per aquesta espècie. Per altra banda, el fet que necessités terreny pedregós per reproduir-se ens portava a la certesa que si no funcionava com esperàvem, deixant de tirar-ne ell mateix s'extingiria.

El cos del black-bass és més aviat allargat, compacte i lleugerament comprimit té dos aletes dorsals unides per una membrana, sostinguda per nou o deu radis durs i espinosos. L'aleta cabdal, ampla i robusta, és sostinguda per radis blancs. Té un aspecte oblic en relació amb el cos i després ens queda l'aleta anal, que acaba prop de la cua. La boca és molt gran i acull una bona dentadura. El color és verd amb taques i té escames grosses i fortes. La seva carn és excel·lent, i la seva pesca, la qual s'acostuma a fer per primavera i a la tardor, en temps de cacera, és extraordinària.

No semblava que ningú ens parlés d'inconvenients, per tant, aconsellats tant pels tècnics francesos i espanyols i amb la benedicció de les autoritats espanyoles, vam prendre la decisió de portar el black-bass a les nostres aigües.

Per tant, el novembre de 1966, en presència dels enginyers de la Forestal, Sr. Roch Carulla i Julián Arenas Cárdenas, els guardes forestals d'Osca, que es d'on els rebem, les autoritats banyolines i la Junta de la Societat de pesca procedim a tirar a l'estany trenta mil alevins d'aquesta nova espècie. A partir d'aquell moment era qüestió d'esperar a veure com evolucionen.

A la tardor de 1968 s'agafava el primer exemplar, cosa que va causar gran satisfacció al pescador, per la seva lluita. Les seves captures no tingueren mai l'espectacularitat del lluç de riu, malgrat la satisfacció que produïa tant la seva pesca com la seva ingestió, perquè es un peix de gran qualitat, amb una carn exquisida, de la qual cosa jo puc donar fe perquè n'he menjat moltíssims.

Aviat començaríem a veure molts pescadors intentant la seva captura, per tant podíem constatar que la tirada dels nous peixos havia resultat un èxit.

Però el fet de tenir un nou habitant ens obligava a subministrar-li més queviures, per tant al gener del 1968, amb el camió de l'empresa Félez vam fer una altra recollida de carpes als arrossars de Pals. Crec anecdòtica la descripció de com eren aquestes recollides de peix en aquell indret.

Concretament es feia al canal, que la gent de Pals que ens ajudava havia barrat prèviament i després amb una mànega dels tractors se succionava quasi tota l'aigua.

La gent de Pals, sense l'ajuda dels quals hauria resultat impossible agafar les carpes, ens ajudaven per quedar-se les anguilles, de les quals eren grans aficionats.

Quasi tot l'espai que utilitzàrem estava situat sota el pont de la carretera. Era un espai llarg i tenebrós des del centre del qual no veies la llum del dia, era una foscor angoixosa. Pel mig dels peus passaven constantment anguilles, serps, carpes o *rabbufos*. Nosaltres ens posàvem nerviosos, però els homes de Pals eren immunes al neguit, no els afectava el fet d'haver de posar la mà dins un catau i treure'n una anguila de més d'un metre. A mi això no em seduïa.

Aquells amics de Pals no tenien gaires manies, i fent gala d'un humor molt especial, en comptes de tenir sacs a la boca del pont per posar-hi les seves captures, es divertien més llançant-les a dalt del pont, on en aquells moments de la sortida de missa, hi havia moltes senyores els crits de les quals se sentien de lluny quan els queia al damunt una anguila de mig metre.

Era tot un espectacle veure aquells homes com treballaven, perquè quan treien una anguila del seu catau, si era grossa se la posaven travessera a la boca i si era petita li mossegaven el cap. Amb tot plegat algun en portava fins a tres a la boca, amés d'una a cada mà.

Anècdotes a part, la recollida va ser extraordinària. Per portar els exemplars capturats a Banyoles empràrem un sistema que havíem assajat en distàncies curtes i poc peix que en aquell cas ens va valer molt la pena: era qüestió de traslladar el peix sense aigua.

Al fons del camió posàrem una espessa capa de palla d'arròs i aigua en abundància, després carpes al damunt, una altra capa de palla, més aigua i més carpes i així fins a tenir el camió ple. I tot seguit vam marxar vers l'estanyol. L'èxit fou tan extraordinari, que el repetírem cada vegada que tornàrem a Pals.

La prohibició d'activitats a l'estanyol per contaminació

El gener del 1971 hi va haver noves eleccions, en les quals vaig tornar a ser reelegit president, acompanyat de l'amic Francesc Noguer

Carta de prohibició de la pesca a l'estanyol. 1971.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Carta de Joan Nadal sobre el desastre de l'estanyol. 1970.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

com a secretari, que per aquelles dates ja havíem convertit en pescador, i per cert força bo. És aquesta una faceta de l'amic Noguer que tot i ser tan popular, molta gent no li coneix. En Joan Tarrades fou elegit tresorer.

L'estanyol passava per un període molt crític de contaminació, generat per diferents circumstàncies. De manera reiterada ens en queixàvem, tot i que topàvem amb les nostres autoritats que s'inhibien de la seva responsabilitat i restaven importància al problema. Però el problema hi era i es va fer evident l'11 de juny de 1971 quan la Federació, en resposta a aquesta contaminació, ens va negar el permís per celebrar cap concurs a l'estanyol fins que és resolgués el problema.

En aquells moments a l'estany havíem de conviure amb la motonàutica i l'esquí nàutic, que pràcticament s'havien fet amos i senyors de tot, i els nostres pescadors tenien vertaders problemes per poder gaudir del seu esport. Davant d'això, tot i que el Club Natació sempre ens va ajudar, ens vam veure obligats a sol·licitar a l'Ajuntament un vedat per tal de tenir un lloc reservat per als nostres pescadors. L'Ajuntament ens el concedí oportunament mitjançant uns documents que així ho acrediten que adjunto aquí. Així i tot, com que la Federació ens ho va desaconsellar, al final no tiràrem endavant el vedat.

L'octubre del 1971 una desgràcia ens malmeté l'estanyol: un fortíssim temporal de pluja hi abocà els fems que estaven apilats a un camp proper. Molts quilos de matèria orgànica van caure en aquelles aigües, aleshores ja malmeses per abocaments incontrolats. Aquest nou abocament va fer vessar el got i va provocar la mort de quasi tots els peixos d'aquell indret.

Aquell fet va provocar la necessitat immediata de procedir a la restauració biogènica de les aigües i més si tenim en compte que l'estany i per tant l'estanyol són la nostra font d'aigua potable, no es tractava de fer-ne broma. Vàrem demanar ajuda als tècnics del govern espanyol, cap dels quals sabia què calia fer-hi i també vam demanar suport als francesos, que ens van redactar un informe, però entretant, i donada la urgència de la situació, vam seguir buscant un camí per on tirar. Ho vam fer fins que el Sr. Sanz ens va venir a oferir la solució: carbonat càlcic, proposta amb la qual va coincidir plenament l'informe dels francesos. Així és que el mateix Sr. Sanz ens va portar quilos i més quilos de carbonat càlcic i es restaurà la potabilitat de l'aigua. No així la presència de peixos, dels quals l'estanyol n'havia quedat ben des-

proveït. Seria qüestió de reprendre altra volta la tasca de repoblar-lo. En aquells moments, en què era pública i notòria la situació quasi desesperada de l'estanyol, a part dels que he citat, cap altre tècnic dels que més tard van sorgir per molts altres motius ens adreçà cap consell ni cap ajut. Fou l'entitat la que va resoldre el problema.

La repoblació de carpes de la central elèctrica de Ravós

Un bon dia, els encarregats de la central elèctrica de Ravós del Terri ens avisaren que el diumenge següent netejarien l'embassada de la seva central i que com que sabien que hi havia moltes carpes de les quals ells no podien fer-se'n càrrec, ens les oferien per portar-les a l'estany.

Una trentena de companys ens hi desplaçàrem amb un camió per veure què en podíem treure: Valga'm Déu, allò era Xauxa, enmig del fang espès i abundant començàrem a veure les aletes de centenars de carpes. Però la sorpresa fou majúscula quan ens adonarem de quines dimensions tenien. Allà hi havia exemplars de més de 10 quilos. I molts.

Quan el cabal de l'aigua ho permeté, començaren la recollida. Però aviat els salabrets que portàvem varen fer-se insuficients perquè aquells animals no hi cabien. Era qüestió d'agafar-los amb les mans, i con que s'esmunyien amb facilitat, calia agafar-los amb l'ajut del cos, cosa que comportà que poca estona després ja no ens conegués-sim uns als altres, pel fet que des de la punta dels peus fins al cap està-vem coberts per aquell fang espès i desagradable.

Fou la repoblació més enfangada que havíem fet, però resultà molt profitosa, perquè d'exemplars com aquells, de més de 10 quilos, no se'n troben normalment.

L'intent de repoblar de bagres procedents de Vilert

Ni barbs ni bagres es troben a les piscifactories, són espècies que, almenys en aquella època, no es produïen. Per tant un dia decidirem que tal vegada seria bo fer un intent de capturar uns quants peixos d'aquestes espècies, molt nombrosos al Fluvià. Un diumenge del

mes de gener, dia rúfol i desagradable, ens personàrem una trentena de voluntaris al lloc on sabíem per experiència que hi trobaríem moltes bagres.

Com que s'havia de travessar el riu, portàvem dues barques inflables. Tan bon punt varen estar preparades uns companys van pujar-hi per travessar el riu, amb tan mala fortuna que es van capgirar i van haver d'arribar a la riba pels seus propis mitjans.

En resposta a l'accident vam fer un gran foc i alguns que portàvem peces de roba sobreres els vàrem abrigar mentre s'eixugaven les seves. Mentrestant ja havíem calat els filats, els quals no vam tardar gaire a poder-los treure, i és que la gran abundància de peix que hi havia en posava en perill la resistència.

Els treballs varen començar al moment de portar els filats fora l'aigua. Per més mans que hi havia, la tasca de desmaiar-los era tan laboriosa que no donàvem l'abast.

Fou un matí de treball intens, però de resultats molt minsos, ja que no és el mateix desmaiar el peix d'una xarxa per menjar-lo, cas en què si el mates no ve d'aquí, que pretendre que el peix surti perfecte per repoblar el llac.

Aquesta aventura tan poc profitosa va acabar de fer-nos decidir a abandonar qualsevol intent de fer repoblacions d'aquesta mena.

Més repoblacions de lluç de riu

La piscifactoria d'Aranjuez havia trobat la fórmula de fer-nos arribar periòdicament lluços de riu. De tant en tant, ens telefonava ICONA de Girona i ens deia que ens preparéssim que aquell dia ens portarien uns milers de lluços de riu. Ens arribaven per avió dins uns petits dipòsits de la mida d'un extintor de paret. Els peixos arribaven en molt bon estat, pel fet que estaven tancats de tal manera que hi havia un dispositiu d'aire i oxigen que els permetia fer el viatge en òptimes condicions.

A l'acte de tirar-los al llac normalment hi assistien les autoritats locals i enginyers d'Icona, que eren els responsables de la repoblació.

D'aquestes tirades en vam fer unes quantes.

Cercavila a la Festa d'Agost. L'alcalde era Andreu Agustí.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

La negativa de l'entitat a fer el concurs d'agost

L'abril de 1979 se celebraren les primeres eleccions democràtiques, les quals van satisfer molt a tothom, que ja estàvem tips de dirigisme.

Com a alcalde fou nomenat l'amic Salvador Juncà, home de tarannà obert i amic de tothom.

Mentrestant, el calendari havia anat avançant i ens trobàvem a les acaballes de juliol. Com sempre, per aquella època la nostra entitat anava preparant el concurs de pesca de la Mare de Déu d'Agost, l'únic concurs que generava benefici a l'entitat, ja que a l'estanyol hi encabíem entre 220 i 250 pescadors que pagaven uns diners molt necessaris per a les despeses de repoblació.

En aquells moments en què ja teníem compromesa una bona part de l'aforament, rebérem un comunicat de l'alcaldia que ens notificava que el concurs es podria celebrar però sense tallar els joncs. Fins aquell moment ignoràvem que existissin problemes de cap classe per fer-ho. El fet era que si no tallàvem els joncs no hi cabria la gent, per tant li argumentàrem al Sr. Alcalde la impossibilitat de fer la competició sense tallar els joncs. La seva resposta va ser taxativa: "No es poden tallar els joncs". Llavors nosaltres vam decidir que per quedar malament amb els socis, era preferible no fer concurs i esperar nous esdeveniments i així ho vam comunicar al Sr. Alcalde.

Aleshores, un grup de persones properes a l'Ajuntament decidiren que es podia muntar una societat paral·lela i celebrar el concurs pel seu compte. La Federació els féu arribar un comunicat per notificar que si tiraven endavant la iniciativa de fer el concurs sense el consentiment de l'entitat, la guàrdia civil aniria a detenir-los.

Tot això generà una situació molt tensa, i en especial per mi, que tenia molts amics al nou consistori i una bona amistat amb en Salvador Juncà, home d'Esquerra Republicana, partit al qual jo professo un respecte especial atès que hi van militar els meus antecessors, però tot i doldre'm molt la situació ens vam mantenir amb fermesa el nostre punt de vista. Això motivà que per a l'any següent es busquessin amb temps solucions que satisfessin ambdues parts. No obstant, la tranquil·litat de les repoblacions s'havia acabat. Tot perquè uns senyors que havien estat quiets fins aleshores, i que quan buscàvem informació tant sobre el lluç de riu com més tard pel black-bass, varen estar

Comissió Estany i Medi Ambient
Comunicats d'actarment

**CONCURS DE PESCA
A L'ESTANYOL DEL VILAR**

Després d'una llarga espera, el 1971, es va celebrar el concurs de pesca a l'estanyol del Vilar. El concurs, organitzat per l'Ajuntament de Banyoles, va tenir lloc el dia 19 d'agost de 1971, amb un total de 10 participants.

El concurs, organitzat per l'Ajuntament de Banyoles, va tenir lloc el dia 19 d'agost de 1971, amb un total de 10 participants. El concurs va ser organitzat per l'Ajuntament de Banyoles, amb un total de 10 participants. El concurs va ser organitzat per l'Ajuntament de Banyoles, amb un total de 10 participants.

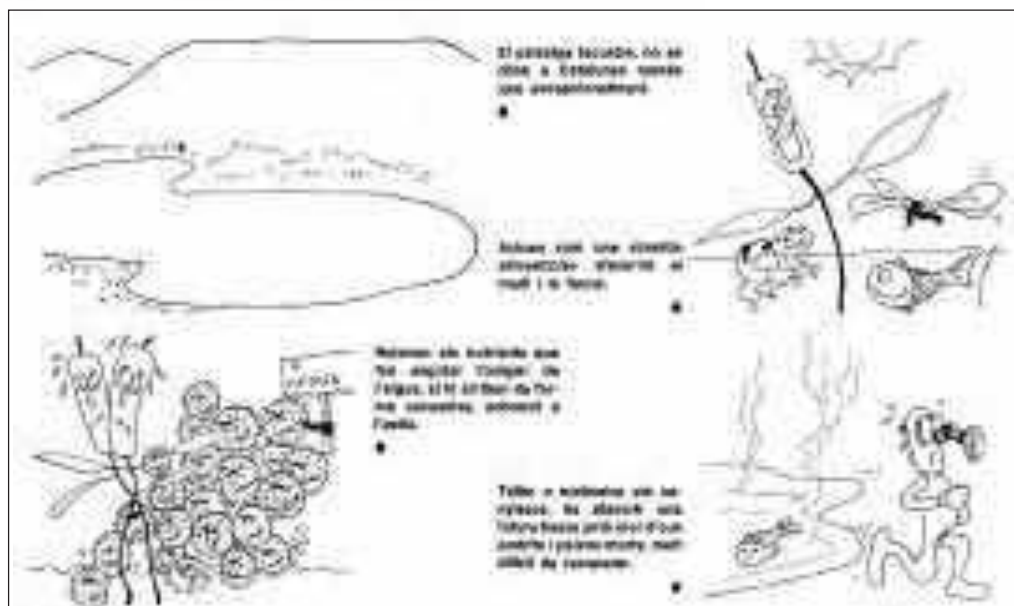
Després d'una llarga espera, el 1971, es va celebrar el concurs de pesca a l'estanyol del Vilar. El concurs, organitzat per l'Ajuntament de Banyoles, va tenir lloc el dia 19 d'agost de 1971, amb un total de 10 participants.

Després d'una llarga espera, el 1971, es va celebrar el concurs de pesca a l'estanyol del Vilar. El concurs, organitzat per l'Ajuntament de Banyoles, va tenir lloc el dia 19 d'agost de 1971, amb un total de 10 participants.

Després d'una llarga espera, el 1971, es va celebrar el concurs de pesca a l'estanyol del Vilar. El concurs, organitzat per l'Ajuntament de Banyoles, va tenir lloc el dia 19 d'agost de 1971, amb un total de 10 participants.

Butlletí d'Informació Municipal de Banyoles d'agost de 1971, on s'informa sobre la suspensió del concurs de pesca a l'estanyol del Vilar. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Prospecte editat per l'Ajuntament de Banyoles amb el títol: "Hem de respectar els canyissos, perquè:". Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

quiets i callats llavors van decidir que a l'estany només hi podíem tenir els peixos autòctons, condició que el que més alçava la veu donà a la carpa, tot i que es va introduir a les nostres aigües el 1910. No donaven cap més argument però els ajuntaments els feien cas. Crec moltes vegades sense cap convenciment de les autoritats, però amb aquell pensament de: "I si tenen raó? Val més no embolicar-nos!"

D'una manera barroera i poc intel·ligent van faltar a la veritat i van anomenar a la societat de Pesca "Comissió Gestora" organitzada com a Associació de Pescadors, quan podíem demostrar que érem una Societat de Pesca degudament legalitzada des de l'any 1960. "Ha volgut que es tallessin els *cenissos* i ha posat aquesta condició per tirar-ho endavant". Com si no fos públic i notori que els joncs es tallaven cada any, des que l'alcalde Boix va reinstaurar el concurs.

L'aparició d'aquest escrit tan mal intencionat va motivar que la Societat de Pesca s'adrecés per carta al Sr. Alcalde:

"Excm. Sr. Alcalde

Després de la reunió que vàrem celebrar amb vostè i la Junta de la Societat de Pesca, la qual presideixo, en la qual va explicar-nos la precària situació de l'estanyol i el gros perill ecològic que comporta tallar els canyissos que impedeixen la normal celebració del concurs de pesca del 16 d'agost, aquesta Junta ha considerat que si és cert l'exposat pels ecologistes fóra un crim fer-hi l'esmentat concurs.

L'oferta de vostè és fer el concurs sense tallar els canyissos ni trepitjar-los, reduint el nombre de participants.

Creiem de bona fe que aquesta oferta és inviable, per dos grans problemes:

El primer, la marginació, ja que si als Concursos d'Agost som normalment entre 200 i 240 pescaires, ara hauríem de reduir-los a 100; però així i tot, tenint en compte que el passat concurs turístic, amb 67 participants es varen haver de tallar canyes i aixafar vims, pensem el que passaria ara amb 100.

El segon i molt important és que malgrat que només siguin 100 els pescadors, comportaria l'assistència de prop d'un miler d'espectadors, que també malmetrien els vims igualment.

Per tant, nosaltres com a banyolins que estimem els nostres paratges, i com a Societat de Pesca que bé o malament sense ecologistes ha tingut cura de la repoblació del nostre estany durant molts anys,

tenim l'obligació de vetllar per la permanència de vida a les nostres aigües.

Per això la nostra entitat es nega a fer el concurs enguany.

Ara bé Sr. Alcalde, agrairíem que esbrinés si tenen alguns components de la "Comissió de l'Estany" en contra de la nostra Societat, pel fet que, malgrat la nostra reiterada sol·licitud de formar-ne part (ja que ens creiem en dret i obligació de pertànyer-hi) per cuidar els aspectes de la pesca, sempre ens han contestat amb subterfugis.

Fins i tot, una cosa tan important com el concurs que ens ocupa, ha hagut de ser gestionada al carrer, i mai se'ns ha donat entrada a l'Ajuntament per parlar del tema.

Molt més greu encara és que la mateixa comissió, que té com a objectiu (segons diuen ells) preservar la natura, en el moment que la societat ha dit que no faria el concurs, ells a corre-cuita estan muntant un grup per fer-lo.

Què tenen aquests senyors contra la Societat de Pesca?

Rés més Sr. Alcalde, tant sols excusar-me per si amb la meva vehemència i apassionament, he molestat a algú, ja que aquesta no és la intenció que ens anima, nosaltres simplement volíem explicar-li els motius que ens obliguen a dir NO

Molt atentament

Societat de Pesca de Banyoles

El President

Signat Salvador Duran."

Arribem a primers de juliol de 1980, ICONA ens envia un contingent de carpes i la Conselleria de l'Estany no deixa que les tirem a l'estany, sense consultar-nos ni argumentar altra cosa que una prohibició, que no sé d'on havia sortit, segons la qual no es podia tirar res a l'Estany.

Aquesta prohibició, que va caure molt malament tant a Icona com a la Societat de Pesca, motivà que l'Entitat adrecés una carta al Patronat Banyolí de l'Esport, carta que vaig llegir a l'Assemblea on hi eren tots els presidents d'entitats, els quals varen estar d'acord amb el seu contingut.

A continuació la Junta de Govern i el president del Patronat la varen ratificar, tal com es pot veure a continuació:

Al Concurs d'Agost de l'any següent, ja existí una entesa entre l'entitat i l'Ajuntament. La Societat de Pesca limitaria els llocs de pesca

MEMORIA D'ACTES D'ESTIU

Barcelona, 8 de juliol de 1980

El Sr. Josep de l'Estany, Acreditat de Barcelona.
Bona, Sr.:

En el moment de la reunió celebrada el dia 8 d'agost del 1980, la Comissió de Treball, de caràcter d'assessorament, va adoptar el següent:

1. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

2. Amb la intenció d'assessorar a les persones treballadores que s'han incorporat a les activitats professionals que s'han incorporat a les activitats professionals de l'Estany, la Comissió de Treball, de caràcter d'assessorament, va adoptar el següent:

3. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

4. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

5. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

6. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

7. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

8. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

9. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

10. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

11. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

12. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

13. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

14. En nom de la Comissió que presideix el Sr. Josep de l'Estany, va adoptar la resolució de caràcter d'assessorament de l'Estany per a l'activitat professional de les persones treballadores d'activitat de treball.

El Comissió de Treball de l'Estany

Josep de l'Estany

Carta adreçada a l'Ajuntament de Banyoles per protestar per la prohibició de deixar tirar carpes a l'estany. 1980. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

als que ens adjudicarien i l'Ajuntament lligaria els joncs a fi que s'hi pogués pescar. En aquell concurs vàrem repartir uns fullets amb uns dibuixos molt ben fets que ensenyaven a respectar els canyissos.

En aquest punt crec que val la pena de reproduir un d'aquests fullets pensats per ensenyar-nos a respectar l'entorn, pel fet que són molt eloqüents i entenedors.

El 26 de juny de 1981, vam dur a terme una repoblació intensiva al llac de carpes reials portades d'Osca per un camió preparat per a aquesta tasca.

19 de desembre de 1981. Eleccions de Junta, en Joan Tarradas és nomenat sotspresident. És l'última reelecció a la qual em presentaré, fa ja molts anys que estic al cap davant de l'Entitat i començo a trobar la tasca una mica feixuga.

15 de gener de 1986. Noves eleccions. Ja no m'hi presento. Ha acabat la meva tasca al capdavant de la Societat de Pesca.

El 30 de gener de 1986 s'escull nou president i nova Junta. Des d'aquesta data fins a l'any 2000 cinc persones diferents han ostentat la presidència. Crec són massa canvis en tan poc temps, però ara això no em correspon a mi jutjar-ho.

El pescador de l'any 2000

Els pescadors del 2000 porten indumentària normal, simplement han canviat els estris de pescar. Avui les canyes més usades són les de fibra de carbó, de preus espectacularment alts, i els esquers habituals són "l'esticot" que és el cuc de la carn i productes químics de tota mena. Si ho traduïm en diners, la d'avui és una manera de pescar més elitista, pel fet que el cost tant de canyes i carrets com dels esquers no és accessible a totes les butxaques.

El tercer i últim cònsol que ens visita al segle XX

Estàvem a les darreries de les Olimpíades del 1992, quan l'amic Dieter Pieper, en Dick, em digué, que a través d'una amistat comuna, el cònsol de la Federació Russa li demanava la possibilitat de trobar algú a Banyoles amb coneixements de peixos i pesca per posar-

Repoblació de black bass. Detall dels alevins de black-bass. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Detall de la repoblació de black-bass.
Fotos Lis.
Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Una altra imatge de la repoblació de black-bass. Fotos Lis. Recull documental de Salvador Duran i Coderch

s'hi en contacte, ja que la fama dels black-bass que es capturaven a les nostres aigües, li havia fet despertar l'interès de conèixer l'estany.

“No hi tinc cap inconvenient. El que no sé és si estaré a l'alçada del que se'm demana, però faré tot el que pugui.”, li contesto.

Quedem entesos i quedo a l'espera de la trucada d'aquest senyor per anunciar-me el dia de la seva visita.

Una setmana més tard em truquen del Consolat General de la Federació Russa, i em posen amb contacte amb el Sr. Dimitri Liubimov, cònsol d'assumptes Científicotècnics i culturals. Tenim una conversa telefònica molt amable i distesa, i ell em manifesta exactament el que vol. Simplement vol una persona amb amplis coneixements de repoblacions i pesca i que a la vegada l'ajudi a pescar algun black-bass. Quedem entesos que passats dos dies vindrà a Banyoles. Ara que sé el que vol, demano audiència amb l'alcalde Sr. Joan Solana, perquè crec que és obligat que a una personalitat d'aquesta categoria se la rebi oficialment.

Quedem amb l'alcalde Sr. Solana, que quan arribi ens personarem a l'ajuntament, on atindrà personalment l'il·lustre visitant.

Com que el lloc on trobar-nos és casa meua, per evitar dificultats d'aparcament, circumstància habitual en aquell indret, l'Ajuntament envia un motorista perquè guardi un lloc.

Fa patxoca veure l'espectacle consistent en un motorista uniformat que des de primeres hores del matí guarda lloc, fet que desperta la curiositat dels vianants.

Més o menys a l'hora convinguda arriba el Sr. Consol, al qual surto a donar la benvinguda. Uns moments d'angoixa pel fet que no sé quin tractament donar-li, però ell aplanar el camí ràpidament, i se salta tot el protocol. El seu aspecte és agradable, afable, de constitució robusta sense ser gras, una mica rosset, no gaires cabells i agradable a la vista.

Deixa el cotxe ben aparcat i entra a casa a saludar la meua esposa i fer-nos entrega d'uns petits presents. Acabem de trencar el glaç de manera definitiva amb una conversa lleugera i simpàtica i ja estem llestos per anar a saludar el Sr. Alcalde.

El Sr. Solana ens rep a la porta de l'Ajuntament i ens acompanya al seu despatx, on té lloc un intercanvi d'obsequis. Després d'una llarga conversa en què es posa de manifest el caràcter dialogant i obert del cònsol, marxem a dinar al Mirallac.

Concurs de pesca de la Festa d'Agost. Hi ha Joaquim Colomer, Pere Quer i Martirià Teixidor. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Concurs de pesca de la Festa d'Agost. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Concurs de pesca de la Festa d'Agost. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Quan arribem a l'estany em fixo amb la cara del nostre convidat, i m'adono que està fruït de la meravella que ens ofereix el dia radiant que estem gaudint, les muntanyes verdes amb una petita pinzellada de núvols per treure la monotonia d'un cel clar i radiant, el blau de l'aigua, la vida esclatant arreu. Pocs llocs poden oferir l'encant del nostre estany.

Mentre dinem, el consol comença a ponderar l'entorn, del qual tot el que en coneixia era per referències. És palpable que li ha causat gran impacte.

Acabat el dinar, i amb en Jordi Noguera Surroca, gran pescador de black-bass, al qual he demanat col·laboració amb la finalitat d'assegurar la pesca, ja que no sé el grau d'habilitat del cònsol en aquest art i jo fa temps que no pesco. Per tant, val més assegurar la base.

El Sr. Alcalde ens acompanya a la part de l'arribada de les regates, on encara hi ha els guardes i les tanques corresponents. Entrem els cotxes dins el recinte i el Sr. Solana s'acomia del nostre convidat i nosaltres comencem a pescar tot seguit.

Fem comparació de culleretes amb el cònsol i comprovo que està molt ben assortit del més innovador en artefactes de pesca.

Anem temptejant l'aigua i ràpidament aconseguim les primeres captures. En Dimitri ha capturat una peça de prop de dos quilos, que és la més gran que agafarem, tot i que en traguem moltes entre el quilo i el quilo i mig. La pesca no és pot desenvolupar millor del que ens va a tots tres, és com el somni més agosarat d'un pescador que se li fa realitat. La pesca és abundant i de qualitat.

Tot i disfrutar tant, també trobo temps de mirar el nostre convidat i tot sovint m'adono que queda parat de la sublim bellesa d'aquesta tarda gloriosa. No n'hi ha per menys. L'estany, llis i brunyit, és com un mirall argentat on es reflecteix la natura que ens envolta. El cel és un quadre meravellós on tota la gamma de grocs ocres i vermells hi són abundosos.

Estic veient com ràpidament aquest home s'està enamorant del nostre llac.

Parem de pescar quan ja fosqueja. El resultat fa goig; l'hi fem present a ell que, cofoi, demà ensenyarà les peces als companys de Consolat.

Aquest és el resultat del primer dia que ens visità el Sr. Cònsol d'Assumptes Científicotècnics i culturals de la Federació Russa.

Una setmana després, nova telefonada del cònsol, que em pregunta si hi ha inconvenient que vingui a pescar amb una part del personal del Consolat. Contesto que no hi ha cap problema, i aquesta vegada ens estalviem tota mena de protocol i policies guardant lloc. Ens trobem directament a l'estany, on disfrutem d'una altra jornada de pesca molt profitosa.

Aquest home ja està definitivament enamorat de l'estany, ja n'està malalt com molts banyolins.

Pescador empedreït, té ganes de conèixer els rius de l'entorn i em suggereix que li cerqui un lloc on acampar a la vora del riu, i li escollim un paratge idíl·lic al Fluvià. El dia convingut es presenta amb un grup de col·laboradors seus presidits pel vicecònsol i entre tots parem les tendes. No hi ha dubte que tots són pescadors ja veterans, com fa patent que les bagres i les carpes del riu no se'ls resisteixen.

Ens conviden a sopar. M'excuso perquè tinc un sopar oficial a Banyoles, però no ens deixen marxar fins que provem la sopa, feta a base de bagres i carpes. És bona, però passa millor si cada tres o quatre cullerades es fa un tragueta de vodka. Aquella nit una gran tempesta els obliga a sortir corrents del riu.

Uns dies més tard em telefona i em diu que vol venir a passar uns dies al càmping El Llac, en unes casetes que hi ha molt ben arranjades, i com que no té el telèfon em demana si li puc fer la gestió. Telefono al càmping, on em reserven quatre bungalows.

La nostra amistat ha anat creixent, ara ja coneixem la seva esposa i les seves criatures, i durant els dies que passen al càmping ens conviden a sopar amb les senyores corresponents, tenim llargues xerrades dels temes més inversemblants, és una persona d'una extensa cultura, que ha viatjat moltíssim, i li és igual parlar de peixos que d'altres matèries, però la pesca és el seu tema preferit.

Les seves visites són freqüents i quan arriba la primavera del 1993 em pregunta si pot interessar a Banyoles que porti un esbart de Rússia que fa balls populars. Em poso en contacte amb el Sr. Anton Freixa, encarregat del tema, i aconseguim que a les vetllades d'estiu a la Plaça hi balli una representació russa.

Les seves visites són constants i agradables i a començament de 1994 em proposa de fer venir l'astronauta Víctor Savinykh, que acaba de realitzar no fa gaire el seu tercer viatge còsmic, pel qual és condecorat amb dues estrelles d'Heroi de l'URSS i tres ordres de Lenin.

Crec que per Banyoles seria molt important rebre aquesta visita i li dic que tiri endavant. El 21 de juny de 1964 m'envia el currículum del cosmonauta. Per telèfon em diu que va a Rússia per ultimar els detalls de la seva vinguda.

Un mal dia em telefona el vicecònsol per dir-me que l'amic Dimitri Liubimov ha patit un infart a Moscou del qual no se n'ha sortit.

Descansi en pau, el pescador, el somiador, l'enamorat de l'estany, el bon amic Dimitri. Fou una vertadera llàstima aquest desenllaç per la gran amistat que ens professàvem i també per la nostra ciutat, de la qual s'havia enamorat i per a la qual tenia pensats molts esdeveniments que ell podia organitzar des de la seva pàtria.

Aquesta fou la visita del tercer cònsol a Casa Nostra durant el s. XX. La de Dimitri Liubimov, cònsol d'Assumptes Científicotècnics i Culturals de Rússia.

Epíleg

Aquesta ha estat en síntesi, la història dels peixos del nostre llac fins al començament del nou segle.

Ignoro en els moments actuals si hi ha peix o no però, pel que observo, de black-bass no en deuen sobrar gaires, i la decisió de “pescar sense mort” (que vol dir, retornar a l’aigua el que s’ha pescat) m’ho confirma en part, i em retornen a la memòria les prohibicions dels abats, que com que no disposaven d’elements per arranjar la manca de peix es limitaven a dictar disposicions i normes restrictives per pal·liar-ne la carència.

Els ecologistes i estudiosos del tema, des del moment que van donar senyals de vida, més o menys l’any 1979, que s’han oposat afeïssadament a l’existència d’altres peixos que no fossin els autòctons. Hi ha qui encara lamenta no poder pescar el minúscul surelló (que mai no va donar gaires satisfaccions).

Llàstima d’actitud, ja que amb el seu saber i la bona voluntat dels altres s’hauria pogut resoldre definitivament el problema. Però no perdem l’esperança i tal vegada algun dia se solucionarà.

Resumint:

El Dr. Darder, va portar al nostre estany tres espècies importants. Encertat o no, va fer una contribució molt lloable al nostre estany, en uns moments diria quasi dramàtics en l’aspecte piscícola. Ningú dels que més tard varen seguir les seves passes ha tingut una contribució tan alta a l’amor a la pesca i als peixos.

Ens portà la carpa comuna i a més moltes altres espècies d’aquest ciprínid com:

La carpa japonesa Hi-Ho

La carpa mirall

La carpa holandesa

La carpa cuiro (de Francònia)

INSTITUTO NACIONAL PARA LA CONSERVACION DE LA NATURALEZA

SUBDIRECCION GENERAL DE RECURSOS NATURALES RENOVABLES

ACTA DE REPOBLACION PISCICOLA					
INDICADORES Y TRANSACCIONES	ESPECIE	N° DE SEMILLAS		CONSUMO	FECHA
		BOCAYONES	ALIEUTOS	MEDIO	
	RECEPCION	Lugar: <i>Playa de San Mateo (Honduras)</i>			
	MEDIO UTILIZADO PARA EL TRANSPORTE	FMI 32 112			
NOMBRE DEL ESCUADRO DEL TRANSPORTE	<i>Equipo de Pesca</i>				
TIEMPO INVERTIDO Y KMS. RECORRIDOS	Tiempo: <i>10 hrs</i> en <i>500</i>				
DATOS DE LA INFORMACION	☐ Rio ☐ Arroyo ☐ Lago ☐ Embalse ☐ Laguna ☐ Nombre: <i>San Mateo</i>			Provincia: <i>Yamalo</i>	
	Terminos municipales abarcados: <i>San Mateo y Pajon</i>			Kilómetros de la zona de estudio: <i>500</i>	
	Nombre de los lugares afectados por la zona: <i>San Mateo y Lago</i>			Tiempo invertido en la zona: <i>10 hrs</i>	
	Funcionario responsable de la repoblación: <i>Dr. J. J. J.</i>			Cargo: <i>Dr. J. J. J.</i>	
PARTICIPACION DE REYES	NOMBRES		CARGOS		FECHAS
	<i>Ramón Barrios</i>		<i>Secretario</i>		<i>10/10/75</i>
	<i>Manuel J. J.</i>		<i>Presidente</i>		<i>10/10/75</i>
	<i>Manuel J. J.</i>		<i>Vicepresidente</i>		<i>10/10/75</i>

“Acta de Repoblación Piscícola”. 1975. Recull documental de Salvador Duran i Coderch.

Els orfes (*Idus Menalote*)
La tenca (tinca) comuna
La tenca (tinca) de Mongòlia
El gardí
La truita

L'alcalde Boix va posar-hi el lluç de riu i la carpa reial
La Societat de Pesca el black-bass (nom que podríem traduir amb el de perca americana).

Actualment a més hi queden encara gambusies. Aquest peix no tinc coneixement d'on ens va venir. (Tal vegada de Pals o d'alguna piscifactoria enmig d'altres alevins). Sí que podem donar gràcies de la seva existència a les nostres aigües, pel fet que és una de les millors armes en la lluita antipalúdica, ja que la seva alimentació principal són les larves dels mosquits. És un peix minúscul de color entre verdós i groguenc, semitransparent, que abunda a les embocadures dels recs i als aiguaprims.

S'ha pescat una carpa. Fotògraf: L.Roisin.
Recull documental de Lluís Martí i Salló.

Concurs de pesca de 1970. Fotògraf: Josep M. Mateu i Tarafa.
Recull documental de Lluís Martí i Salló

Concurs de pesca als anys deu. Fotògraf: Manuel Pigem i Ras.
Recull documental de Lluís Martí i Salló.

■ Aquest llibre vol ser una història de la pesca, dels peixos i de les seves repoblacions a l'estany de Banyoles. L'autor, a través de les dades que ha pogut aplegar i de les seves vivències i records personals, ens mostra "aquest món", el de la pesca a l'estany banyolí, des de l'època dels abats del monestir benedictí de Sant Esteve de Banyoles fins a la dècada dels noranta del segle XX. Se'ns explica, moltes vegades en primera persona, la tasca dels pescadors esportius i els seus estris, la Festa del Peix i la figura de Francesc d'Assís Darder, les diferents repoblacions de peixos i la història de l'Asociación de Pescadores Deportivos "El Lago". Aquesta obra és, en definitiva, una recopilació de dades i records, de percepcions i opinions de l'autor i, abans que res, un homenatge als qui han mantingut viva la pesca i els peixos a l'estany de Banyoles.

Ajuntament de Banyoles

Coordinació editorial:
Cubert Comunicació Gràfica, SL

ISBN 84-96444-43-0

9 788496 444430